

GYULAI PÁL
APRÓBB GYERMEKMESÉK

SOK RAJZZAL

BUDAPEST
AZ ATHENAEUM IRODALMI ÉS NYOMDAI R.-T. KIADÁSA
1923

A mű elektronikus változatára a Nevezd meg! - Így add tovább! 3.0 Unported (CC BY-SA 3.0) Creative Commons licenc feltételei érvényesek. További információk: <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/deed.hu>

Elektronikus változat:
Budapest : Magyar Elektronikus Könyvtárért Egyesület, 2013
Készült az Internet Szolgáltatók Tanácsa támogatásával.
Készítette az Országos Széchényi Könyvtár E-könyvtári Szolgáltatások Osztálya
ISBN 978-615-5406-81-2 (online)
MEK-12269

TARTALOM

A kakas meg a jérce.
A kis gömböc.
A kóró és a kis madár.
A kis kakas kitúrta a sövényt.
A farkas-tanya.
Farkas-barkas.
A Kacor-király.
A kis malac és a farkasok.
Félig nyúzott bakkecske.
A vadgalamb és a szarka.
A medve és a farkas.
A farkas meg a sas.
A szürke ló.
A róka, a medve és a szegény ember.
Az okos leány.
A kis ködmön.
A királyfi és a felesége.
Az Igazság és a Hamisság.
A Szerencse és az Áldás.
A kerek kő.
Pancimanci.
Babszem Jankó.
János királyfi és Szélike.
Adj' Isten egészségére.
Ilók és Mihók.
Az egyszeri gyerek.
Dalok.
Kis gazdasszony.
A kis lovas.
Géza úrfi.
Póstalegény.
Bölcsődalok.
A madár.
A veréb és a ló.
Egerecske.
Fiúcska és madárka.
A gyermek és a számár.
A két cica meg a hamis gyermek.
A pulyka és a veréb.
A szél és a nap.
A farkas és a szúnyogok.
A szarka és a gilice.
Krisztus és a madarak.
Kis tú kezd, farkas végzi.
A tyúk és a farkasverem.

A kakas meg a jérce.

Volt egyszer egy asszonynak egy kakasa meg egy jércéje. Egyszer ezek elmentek eprészni és megfogadták, hogy amit találnak, megosztottnak rajta. Aztán elváltak egymástól és befelé mentek az erdőbe. A jérce aztán amint keresgélt, talált egy szem epret és megette. Mikor összer kerültek, kérdezi a kakas:

- No, mit találtál?

- Egy szem epret.

- Hol van?

- Megettem.

Megharagszik erre a kakas, kivágja a jérce begyét, kiveszi belőle az egy szem epret, aztán megeszi.

Hanem mikor hazafelé ment, megijedt, hogy no most kikap az asszonytól azért, amit tett; aztán meg is sajnálta a jércét. Elfutott tehát a vargához fonalért, amellyel a jérce begyét bevarrhassa.

De a varga azt mondta, hogy hozzon neki előbb sörtét a disznótól.

El is ment a kakas a disznóhoz, de ez meg azt mondta, hogy hozzon neki a cséplőtől zabot.

De a cséplő sem adott, hanem azt mondta, hogy hozzon neki a gazdasszonytól lepényt.

Elment a kakas a gazdasszonyhoz lepényért. Ez meg azt mondta, hogy hozzon neki előbb tejet a tehéntől.

Elment a tehénhez is, de ennek meg fű kellett a rétről.

Szaladt a kakas a rétre, kért tőle füvet. A rét addig nem adott, míg esőt nem kér az Istentől.

A kakas azután kért esőt. Az Isten adott is esőt. Futott most visszafelé nagy örömmel:

*Isten nekem esőt ád,
Esőt adom rétnék;
Rét nekem füvet ád,
Füvet a tehénnek;
Tehén nekem tejet ád,
Tejet az asszonynak;*

*Asszony nekem lepényt ád,
Lepényt a cséplőnek;
Cséplő nekem zabot ád,
Zabot a disznónak;
Disznó nekem sörtét ád,
Sörtét a vargának.*

Varga nekem fonalat ad, hogy bevarrhassam a begyét a jércének, amely majd megdöglik.

Azután bevarrta a jérce begyét s megint jó barátok lettek.

A kis gömböc.

Hol volt, hol nem volt, volt a világon egy szegény ember. Annak volt egy felesége, három leánya és egy kis malaca. Egyszer megölték a kis malacot, a húsát felkötötték a padlásra. Már kolbásza, hurkája, sonkája, mindene elfogyott a kis malacnak, csak a gömböce volt még meg. Egyszer arra is ráéhezett a szegény asszony. Felküldte a legöregebb leányát a padlásra:

- Eredj, leányom, hozd le azt a kis gömböcöt, főzzük meg.

Felment a legöregebbik leány érte. Amint le akarta vágni, elkiáltotta magát a kis gömböc: »Hamm, bekaplak!« Azzal bekapta. Már odalent nem győzték várni. Felküldte a szegény asszony a középső leányát.

- Eredj már, leányom, nézd meg, mit csinál a nénéd ennyi ideig?

Felment a középső leány, kereste a nénjét, s hogy nem találta, le akarta vágni a gömböcöt. De a gömböc megint elkiáltotta magát: »Hamm, téged is bekaplak!« Azzal bekapta ezt is. Már odalent sehogy se tudták elgondolni, hogy miért nem jön az a két leány. Felküldte hát a szegény asszony a legkisebbik leányát is.

- Ugyan, leányom, eredj már fel, nézd meg, mit csinál a két nénéd. Aztán hozzátok le azt a kis gömböcöt valahára.

Felment a legkisebb leány is. De ezt is csak elnyelte a gömböc. Már a két öreg sehogy se tudta mire vélni a dolgot.

- No, apjuk, - mondja a szegény asszony - már látom, magamnak kell felmennem. Azok most bizonyosan az aszalt meggyet eszik.

Felment a szegény asszony, kereste a leányait, s hogy nem találta, le akarta vágni a gömböcöt. De a gömböc ezt is bekapta.

A szegény ember csak várta, csak várta őket, s hogy nem jöttek, gondolta, tán valami baj van. Felment ez is. Amint közel ment a kis gömböcökhöz, ez elkiáltotta magát: »Hamm, téged is bekaplak!« Azzal bekapta ezt is. De a rossz kócmadzag már az öt embert nem bírta meg: leszakadt a kis gömböc.

Elkezdett görgögni; görgött, görgött, a padlás lépcsőjén is legörgött, kiment egyenesen az utcára. Éppen ott ment el egy csomó kaszás, jött haza a mezőről. A kis gömböc azokra is rákiáltott: »Hamm, titeket is bekaplak!« Azzal bekapta ezeket is.

Megint görgött tovább, előtalált egy csapat katonát, azokra is rákiáltott: »Hamm, titeket is bekaplak!« Azzal bekapta ezeket is. Megint csak görgött odább; egyszer csak egy hídra tér, amely alól a víz egészen ki volt száradva. Éppen akkor ment arra egy hintó. A kis gömböc félre akart előle ugrani, hogy el ne tapossa. De leesett a hídról, kirepedt az oldala, kiomlott belőle a sok ember. Ki-ki a maga dolgára ment, a kis gömböc meg ott maradt kirepedve.

Ha a kis gömböc ki nem repedt volna, az én mesém is tovább tartott volna.

A kóró és a kis madár.

Egyszer volt, hol nem volt, volt a világon egy kis madár. Ez a kis madár egyszer nagyon meguntta magát, rászállt egy kóróra.

- Kis kóró, ringass engemet!

- Nem ringatom biz én senki kis madarát!

A kis madár megharagudott, elrepült onnan. Amint ment, mendegélt, talált egy kecskét.

- Kecske, rágd el a kórót!

Kecske nem ment kóró-rágni, a kóró mégse ringatta a kis madarat. Megint ment, mendegélt a kis madár, talált egy farkast.

- Farkas, edd meg a kecskét!

Farkas nem ment kecske-enni, kecske nem ment kóró-rágni, kóró mégse ringatta a kis madarat.

Megint ment, mendegélt a kis madár, talált egy falut.

- Falu, kergesd el a farkast!

Falu nem ment farkas-kergetni, a farkas nem ment kecske-enni, kecske nem ment kóró-rágni, kóró mégse ringatta a kis madarat.

Megint ment, mendegélt a kis madár, talált egy tüzet.

- Tűz, égesd meg a falut!

Tűz nem ment falu-égetni, falu nem ment farkas-kergetni, farkas nem ment kecske-enni, kecske nem ment kóró-rágni, kóró mégse ringatta a kis madarat.

Megint ment, mendegélt a kis madár, talált egy vizet.

- Víz, oltsd el a tüzet!

Víz nem ment tüzet oltani, tűz nem ment falu-égetni, falu nem ment farkas-kergetni, farkas nem ment kecske-enni, kecske nem ment kóró-rágni, kóró mégse ringatta a kis madarat.

Megint ment, mendegélt a kis madár, talált egy bikát.

- Bika, idd fel a vizet!

Bika nem ment vizet inni, víz nem ment tüzet oltani, tűz nem ment falu-égetni, falu nem ment farkas-kergetni, farkas nem ment kecske-enni, kecske nem ment kóró-rágni, kóró mégse ringatta a kis madarat.

Megint ment, mendegélt a kis madár, talált egy farkót.

- Farkó, üsd agyon a bikát!

Farkó nem ment bika-ütni, bika nem ment vizet inni, víz nem ment tüzet oltani, tűz nem ment falu-égetni, falu nem ment farkas-kergetni, farkas nem ment kecske-enni, kecske nem ment kóró-rágni, kóró mégse ringatta a kis madarat.

Megint ment, mendegélt a kis madár, talált egy férget.

- Féreg, fúrd ki a farkót!

Féreg nem ment furkót fúrni, furkó nem ment bika-ütni, bika nem ment vizet inni, víz nem ment tüzet oltani, tűz nem ment falu-égetni, falu nem ment farkas-kergetni, farkas nem ment kecske-enni, kecske nem ment kóró-rágni, kóró mégse ringatta a kis madarat.

Megint ment, mendegélt a kis madár, talált egy kakast.

- Kakas, kapd fel a férget!

Szalad a kakas, kapja a férget; szalad a féreg, fúrja a furkót; szalad a furkó, üti a bikát; szalad a bika, issza a vizet; szalad a víz, oltja a tüzet; szalad a tűz, égeti a falut; szalad a falu, kergeti a farkast; szalad a farkas, eszi a kecskét; szalad a kecske, rágja a kórót; a kóró bezzeg ringatta a kis madarat.

Ha még akkor sem ringatta volna, az én mesém is tovább tartott volna.

A kis kakas kitúrta a sövényt.

Egyszer elment egy kis kakas a sövény alá kapargálni. Addig-addig kapargatott, míg a sövény ki nem dűlt. Rászáll egy szarka a kidűlt sövényre s azt kérdezi tőle:

- Ugyan, sövény, mi lelt téged? Még tegnap milyen szépen állottál itt!

- Jaj, szarka koma, - feleli a sövény - kijött a kis kakas alattam kapargálni; én kidűltem bánatomban.

- No akkor én meg kitépem a szép farkam - feleli a szarka, s csakugyan ki is tépte a szép farkát. Azután rászállott egy diófára. Csodálkozott a diófa, hogy olyan kusza a szarka, megkérdezi tőle:

- Mi lelt téged, szarka koma? Még tegnap oly szép farkad volt, ma meg egész kusza vagy!

- Jaj, édes komám, - feleli a szarka - kiment tegnap a kis kakas sövény alá kapargálni; sövény kidűlt bánatában; én meg szép farkam kitéptem.

- Akkor én is lenyesem a szép gallyamat, feleli a diófa és csakugyan le is nyeste a szép gallyát.

Dél felé a nagy forróságban odamegy egy őz a diófa alá pihenni. Látja, hogy a diófa egészen kopasz. Megkérdezi tőle:

- Mi lelt téged, szép diófa? Még tegnap oly szép gallyad volt, ma meg egészen kopasz vagy.

- Jaj, kedves kis őzem, - felel a diófa - kiment tegnap a kis kakas sövény alá kapargálni; sövény kidűlt bánatában; szarka szép farkát kitépte; én lenyestem gallyam, ágam.

- Én pedig megölöm a két szép fiamat - felel az őzike, s meg is ölte mind a kettőt. Búsult, búsult aztán az őzike. Egyszer megszomjazott, elment a kútra vizet inni. Csodálkozott a kút, hogy magában jön az őzike, mert máskor a két szép kis fiát is elhozta. Megkérdi tőle:

- Hogy van az, hogy ma csak egyedül jössz, őz koma? Hol hagyta a két szép kis fiadat?

- Jaj, kút koma, - felel az őz - kiment reggel a kis kakas sövény alá kapargálni; sövény kidűlt bánatában; szarka szép farkát kitépte; fa lenyeste ágát, gallyát, én pedig megöltem a két kis fiamat.

- Úgy én is vérré változtatom tiszta vizemet - felelt a kút. S úgy is lett. Mikor Sára, a szolgáló, egy dézsával a kútra ment, kérdezi a kút:

- Ugyan, kedves kutam, hogy van az, hogy ma tiszta víz helyett vér van benned?

- Jaj, Sára néném, - feleli a kút - kiment reggel a kis kakas sövény alá kapargálni; sövény kidűlt bánatában; a szép szarka farkát kitépte; fa lenyeste ágát, gallyát; őz megölte két kis fiát; bennem meg a víz vérré vált.

- Én meg szétverem fejemen a dézsát. - Szét is verte, úgy ment dagadt fejjel az asszonyához. Mingyárt kérdezte az asszonya:

- Mi lelt téged, Sára leányom?

- Jaj, édes nénémasszony, - feleli Sára - kiment reggel a kis kakas sövény alá kapargálni; sövény kidűlt bánatában; szarka szép farkát kitépte; fa lenyeste ágát, gallyát; őz megölte két kis fiát; kútban a víz mind vérré vált; én meg szétvertem fejemen a dézsát.

- Én pedig falra kenem a kovászsómat! - Éppen akkor akarta a kovászt dagasztani, de mégis a falra kente. Látja az ura, amint hazajött este, hogy a kovász mind a falra van kenve, kérdi a feleségétől:

- Hát te megbolondultál, kedves feleségem, hogy a falra kented azt a sok szép kovászt?

- Jaj, kedves férjemuram, kiment reggel a kis kakas sövény alá kapargálni; sövény kidült bánatában; szarka szép farkát kitepte; fa lenyeste ágát, gallyát; őz megölte két kis fiát; kútban a víz mind vérré vált; Sára leányom szétverte a fején a dézsát; én meg mind falra kentem a kovászt.

- Úgy én meg leborotválom a szép szakállam. - És csakugyan le is borotválta. Nemsokára hazajött a legényfiuk is, látja, hogy az apja úgy le van kopasztva, mint a leforrázott csirke. Megkérdezi tőle:

- Mi lelte kendet, édesapám uram?

- Édes fiam, nagy baj történt. Kiment reggel a kis kakas sövény alá kapargálni; sövény kidült bánatában; szarka szép farkát kitepte, fa lenyeste ágát, gallyát; őz megölte két kis fiát; kútban a víz mind vérré vált; Sára leányom szétverte a fején a dézsát; édesanyád falra kente a kovászt; én pedig leborotváltam a szép szakállam.

- Jól van, - mondja a legény - én meg levágom a négy ökrünk lábát! - Azzal fogja a fejszét, kiment az istállóba s mingyárt elvágta az egyik ökör első lábát. Már a másodikat is akarta vágni, de egy katona éppen arra ment, az rákiáltott:

- Elment az eszed, te legény, mit csinálsz azzal az ökörral?

- Jaj, édes katona uram, kiment reggel a kiskakas sövény alá kapargálni; sövény kidült bánatában; szarka szép farkát kitepte; fa lenyeste ágát, gallyát; őz megölte két kis fiát; kútban a víz mind vérré vált; Sára néném szétverte fején a dézsát; anyámasszony falra kente a kovászt; édesapám mind lenyeste szép szakállát; én pedig levágom a négy ökrünk lábát!

- Le ám az eszed világát! - kiáltott a katona s úgy megkardlapozta a legényt, hogy alig bírt bemenni a házba. A katona pedig elhajtotta a négy ökröt a vásárra, eladta. Mint kiszolgált katona megházasodott, az árából nagy lakodalmat csaptak. Most is élnek, ha meg nem haltak.

A farkas-tanya.

Egyszer volt, hol nem volt, volt egy tojás. Ez a tojás megindult világra. Görgött, görgött, egyszer előtalált egy récé. Azt kérdi tőle a réce:

- Hová mégy, tojás koma?

- Megyek világra.

- Én is megyek, menjünk együtt.

Mennek, mendegélnek, előtalálnak egy kakast.

- Hová mentek, réce koma?

- Megyünk világra.

- Én is megyek, menjünk együtt.

Megint mennek, mendegélnek, előtalálnak egy varrótút.

- Hová mentek, kakas koma?

- Megyünk világra.

- Én is megyek, menjünk együtt.

Megint mennek, mendegélnek, előtalálnak egy rákot.

- Hová mentek, tú koma?

- Megyünk világra.

- Én is megyek, menjünk együtt.

Megint mennek, mendegélnek, előtalálnak egy lovat, végre pedig egy ökröt.

Mentek aztán, mendegéltek, egyszer rájuk esteledett. Ott volt egy kis ház, abba bementek. Kiki lefeküdt a maga helyére. A tojás belefeküdt a tüzes hamuba. A réce meg a kakas felültek a kandalló tetejére. A rák belemászott egy dézsá vízbe. A tú a törülközőbe szűrődött belé. A ló lefeküdt a ház közepére, az ökör meg a pítvarba.

Egyszer jön ám haza a tizenkét farkas, akiké a kis ház volt. A legöregebb még messziről elkezdett kiabálni:

- Phű-phű, de idegen szagot érzek, ki mer bemenni?

Volt köztük egy hányaveti, az azt mondta, hogy ő bemegy, nem fél ő semmitől.

Be is ment. Hogy az övék volt a ház, egészen tudta a dörgést, hol mi áll. Legelőször is a kandalló tetején kereste a gyújtófát, hogy majd mécset gyújt, de a kakas meg a réce elkezdtek lármázni.

Akkor belenyúlt a hamuba, hogy majd parazsat keres, de a tojás elpukkant.

Szaladt a dézsához mosakodni, ott meg a rák csípte meg ollójával. Azután szaladt a törülközőhöz, ott meg a tú szúrta meg.

Nagy ijedten a ház közepére ugrik, ott a ló rúgja oldalba.

Amint szaladt kifelé, az ökör is nekiesett, felkapta a szarvára, az udvar közepére lökte.

Erre elkezdett ordítani, mint a fába esett féreg, szaladt a többi farkashoz:

- Jaj, fussunk, fussunk! Égszakadás! Földindulás. Valamennyi ördög mind odabent van.

*Nyúlok a hamuba,
Meglőnek puskával.
Futok a dézsához,
Megvágna ollóval.
Kapkodok kendőhöz,
Banya szúr tűjével.
Futok ajtó mellé,
Kilöknék lapáttal.
Szaladok pitvarba,
Vesznek vasvillára!
Egy kiált: Hep, hep-hep!
Más ordít: Add feljebb!
Akkor nagyot estem,
Bezzeg jaj volt nekem.*

Akkor nekiindultak, még most is szaladnak, ha meg nem álltak.

Farkas-barkas.

Volt a világon egy kis tyúk, csak ott kapargált, csak ott kapargált a szeméten. Egyszer a szomszéd fia áthajított egy kis követ s az egyenesen a kis tyúk fejére esett. Megijedt a kis tyúk, szaladt, szaladt, mindig ezt kiabálta: »Fussunk, fussunk, égszakadás, földindulás!« Amint szaladt, előtalált egy kis kakast. Azt kérdezi a kis kakas:

- Hova szaladsz, kis tyúk koma?
- Jaj, fussunk, fussunk, égszakadás, földindulás!
- Honnan tudod?
- Fejemen történt.
- No hát fussunk, én is futok.

Futottak, futottak, előtaláltak egy nyulat. Kérdezi a nyúl:

- Hova szaladtok, kakas koma?
- Jaj, fussunk, fussunk, égszakadás, földindulás!
- Honnan tudod?
- Tyúk komától.
- Hát tyúk koma?
- Fején történt.
- No hát fussunk, én is futok.

Megint futottak, előtaláltak egy őzet. Kérdezi az őz:

- Hova szaladtok, nyúl koma?
- Jaj, fussunk, fussunk, égszakadás, földindulás!
- Honnan tudod?
- Kakas komától.
- Hát kakas koma?
- Tyúk komától.
- Hát tyúk koma?
- Fején történt.
- No hát fussunk, én is futok.

Megint futnak, előtalálnak egy rókát. Kérdezi a róka:

- Hova szaladtok, őz koma?
- Jaj, fussunk, fussunk, égszakadás, földindulás!
- Honnan tudod?
- Nyúl komától.
- Hát nyúl koma?

- Kakas komától.
- Hát kakas koma?
- Tyúk komától.
- Hát tyúk koma?
- Fején történt.

- No hát fussunk, én is futok.

Futottak, futottak, előtaláltak egy farkast. Kérdezi a farkas:

- Hová futtok, róka koma?
- Jaj, fussunk, fussunk, égszakadás, földindulás!
- Honnan tudod?
- Őz komától.
- Hát őz koma?
- Nyúl komától.
- Hát nyúl koma?
- Kakas komától.
- Hát kakas koma?
- Tyúk komától.
- Hát tyúk koma?
- Fején történt.
- Nohát fussunk, én is futok.

Futottak, futottak, mindig csak ezt kiabálták: »Jaj, fussunk, fussunk, égszakadás, földindulás!« Már rájok is esteledett, de azért ők csak futottak. Egyszer egy verembe estek. Mit csináljanak, mit csináljanak? hogy menjenek ki? Már nagyon éhesek voltak. Egyszer azt mondja a farkas:

- No, barátaim, komáim, már most mit csináljunk? Nagyon is ehetnénk, ha ez soká így tart, mindnyájan meghalunk. Hanem gondoltam én egyet. Számláljuk el mindnyájunk nevét; akié legcsúnyább lesz, azt együk meg. Ráálltak mindnyájan. Elkezdte a farkas:

- *Farkas-barkas, jaj de szép!*
Róka-bóka az is szép,
Őzöm-bőzöm, az is szép,
Nyúlom-búlom, az is szép,
Kakas-bakas az is szép,
Tyúkom-búkom, jaj de rút!

Szétszaggatták a kis tyúkot, meg is ették hamarjában. De biz az még a fél fogukra sem volt elég. Megint elkezdte a farkas:

- *Farkas-barkas, jaj de szép!*
Róka-bóka az is szép,
Őzöm-bőzöm, az is szép,
Nyúlom-búlom, az is szép,
Kakas-bakas, jaj de rút!

Szétszaggatták a kakast is, meg is érték vele akkor nap. Hanem bizony másnap megéheztek. Megint elkezdte a farkas:

- *Farkas-barkas, jaj de szép!*
Róka-bóka az is szép,
Őzöm-bőzöm, az is szép,
Nyúlom-búlom, jaj de rút!

Megették a kis nyulat is; az is elég volt egy napra. De másnapra megéheztek. Megint elkezdte a farkas:

- *Farkas-barkas, jaj de szép!*
Róka-bóka az is szép,
Őzöm-bőzöm, jaj de rút!

Széttépték az őzet is! az már elég volt vagy két napra. De biz utoljára az is elfogyott. Megint nagyon megéheztek. Egyszer azt mondja a farkas a rókának:

- No, róka pajtás, már most nincs mit enni. Hanem vagy én eszlek meg téged, vagy te engem. Azért hát birkózzunk meg, nézzük, melyik lesz a győztes?

Megbirkóztak. A farkas lett a győztes, megölte a rókát. Már ezzel megérte egy hétig is. Hanem ekkor ez is elfogyott. Megint éhezett a farkas. Mit csináljon nagy kínjában? Elkezdett ordítani, amint a torkán kifért. Éppen vadászok jártak arra, észrevették, agyonlőtték, bőréből bundát csináltak. Még most is viselik, ha el nem nyűtték.

A Kacor-király.

Egyszer volt, hol nem volt, volt egyszer egy özvegyasszony, annak volt egy nagy macskája. Ez a nagy macska éppen olyan nyalánk volt, mint a kis macska s egy reggel mind felnyalta a lábasból a tejet. Megharagudott az özvegyasszony, jól megverte a macskát és elkergette a háztól. A macska elbujdosodott a falu végére s ott nagyszomorúan leült a híd mellé. A híd mellett ült a róka is, lógatta a lompos farkát. Meglátja a macska, neki-nekifut s játszadozni kezd a róka farkával. A róka megijed, felugrik, megfordul. A macska is megijed, hátrál s felborzolja magát. Így nézték egymást egy darabig. A róka sohasem látott macskát, a macska sem rókát; mindegyik félt, de egyik sem tudta, mit csináljon.

Végtére a róka megszólalt:

- Ugyan, ha meg nem sérteném, nem mondaná meg, miféle úri nemzetség?

- Én vagyok a Kacor-király.

- Kacor-király?! Soha hírét sem hallottam.

- Bizony pedig hallhattad volna. Minden állatot meg tudok regulázni, olyan nagy a hatalmam.

Ekkor a róka megszeppent s nagyalázatosan kérte a macskát, hogy legyen vendége egy kis csirkehúsrá. Minthogy már dél felé járt az idő s a macskának nagyon ehethéke volt, nem várt két meghívást. Elindultak hát a róka barlangjába.

A macska hamar beletalálta magát a nagy uraságba s örvendett, hogy a róka olyan tisztelettel szolgálja, mintha valóságos király volna. Urasan is viselte magát, keveset szólt és sokat evett. Ebéd után álmra dőlt s azt parancsolta a rókának, ügyeljen, hogy senki se háborgassa, amíg alszik.

A róka kiállott a barlang szájához strázsálni. Hát éppen akkor ment el ott a kis nyúl.

Szólt a róka:

- Hallod-e, te kis nyúl, itt ne járj, mert az én uram, a Kacor-király alszik. Ha kijön, majd nem tudod, merre szaladj; minden állatot megreguláz, olyan nagy a hatalma!

Megijedt a kis nyúl, szép lassan elkotródott s egy tisztáson lekuporodván, mind azon gondolkozott: Ki lehet az a Kacor-király? Soha hírét sem hallotta.

Arra bódorgott egy medve is. Kérde tőle a kis nyúl, hová megyen?

- Járok egyet, mert nagyon meguntam magam.

- Jaj, erre ne járj, mert a róka azt mondja, az ő ura, a Kacor-király alszik s ha kijön, majd nem tudod, merre szaladj; minden állatot megreguláz, olyan nagy a hatalma!

- Kacor-király! Soha hírét sem hallottam. Már csak azért is arra megyek, legalább meglátom, milyen az a Kacor-király.

El is indult a medve a róka barlangja felé. Szólt a róka:

- Hallod-e, te medve, itt ne járj, mert az én uram, a Kacor-király alszik. Ha kijön, majd nem tudod, merre szaladj; minden állatot megreguláz, olyan nagy a hatalma!

Erre a medvének inába szállt a bátorsága; szó nélkül megfordult s visszatért a kis nyúlhoz. Ott találta a farkast és a varjút, akik azt panaszták, hogy ők is éppen úgy jártak.

- Ki lehet az a Kacor-király! Soha hírét sem hallottuk! - mondták mindnyájan s mind azon tanakodtak, mit tudjanak csinálni, hogy megláthassák. Abban állapodtak meg, hogy meghívják ebédre a rókával együtt. Mingyárt el is küldötték a varjút a vendégeket meghívni.

Mikor a róka meglátta a varjút, nagy méreggel kifutott s összeszidta, hogy megint alkalmatlankodik.

- Eltakarodj innen! Nem megmondtam már, az én uram, a Kacor-király alszik. Ha kijön, majd nem tudod, merre szaladj; minden állatot megreguláz, olyan nagy a hatalma!

- Tudom, nagyon jól tudom; nem is a magam jószántából jöttem ide, hanem a medve, a farkas, meg a nyúl küldöttek, hogy meghívjalak benneteket hozzájuk ebédre.

- Az már más; várj egy kicsit!

Ezzel bement a róka megjelenteni a dolgot a Kacor-királynak. Kevés vártatva ki is jött, tudtára adta a varjúnak, hogy a Kacor-király szívesen fogadta a meghívást, elmennek ebédre, csak tudják, hová.

- Eljövök én holnap utánatok s vezetek.

A jó hírre a medve, farkas és nyúl ugyancsak felütötték a Laci konyháját. A kis nyulat megtették szakácsnak, mert kurta farka van s így nem könnyen égeti meg magát. A medve, mint legerősebb, fát s vadakat hordott a konyhára. A farkas asztalt terített s pecsenyét forgatott.

Mikor már kész volt az ebéd, a varjú elindult a vendégek után. Egyik fáról a másikra repült, de nem mert leszállni, hanem csak a fán maradt s onnan szólígtatta a rókát.

- Várj egy kicsit, mindjárt készen leszünk - mondtá a róka. - Csak még a bajszát pödri ki az én felséges uram.

Csakugyan végre kijött a Kacor-király is. Lassan s nagy méltósággal lépdelt elől, de a varjút mind szemmel tartotta, mert félt tőle. A varjú is szepegett, csak fél szemmel mert reá tekinteni. Egyik fáról a másikra szökdécselt, úgy vezette őket.

A medve, a farkas, a nyúl nagy várakozásban voltak; mind azt mondogatták: »Vajjon milyen lehet az a Kacor-király?« Ki-kinéztek az útra, ahonnan a vendégeket várták.

- Ott jön, ott jön! Jaj Istenem, merre fussak?! - kiáltá a kis nyúl s ijedtében nekifutott a tűznek. A medve is megijedt s futtában úgy vágta a fejét egy nagy fába, hogy kettéhasadt. A farkas nyársostul, sülttestül elszaladt; a varjú pedig, hogy hírmondó se maradjon, követte a többiek példáját.

Az éhes vendégek csak hűlt helyét találták mind az ebédnek, mind a gazdának. Szerencsére ezalatt a kis nyúl a tűzben jól megsült. Kihúzták, jóllaktak belőle s maig is élnek, ha meg nem haltak.

A kis malac és a farkasok.

Volt a világon egy kis malac, annak volt egy kis háza egy nagy rengeteg erdő közepén. Egyszer, amint ebben a kis házban főzögetett magának, odamegy egy nagy ordas farkas, beszél az ajtón:

- Eressz be, kedves malackám, nagyon hideg van idekint, fázom.
- Nem eresztlek biz én, mert megeszel.
- Ereszd be hát legalább az egyik hátulsó lábam.

A kis malac beeresztette az egyik hátulsó lábát.

Hanem alattomban odatett egy nagy fazék vizet a tűzhöz.

Kicsi idő múlva megint megszólalt a farkas:

- Ugyan, kedves malackám, ereszd be a másik hátulsó lábam is.

A kis malac beeresztette azt is. De a farkas azzal sem érte be, hanem egy kis idő múlva megint beszólott:

- Kedves kis malackám, ereszd be a két első lábam is.

A kis malac beeresztette a két első lábát. De a farkasnak az sem volt elég, megint megszólalt:

- Édes, kedves kis malackám, eressz be már egészen, majd meglásd, egy ujjal sem nyúlok hozzád.

Erre a kis malac egy zsákot szépen odatett a nyíláshoz, hogy amint a farkas jön háttal befelé, egyenesen abba menjen be. Azzal beeresztette.

A farkas csakugyan a zsákba ment be. A kis malac se volt rest, hirtelen bekötötte a zsák száját, lekapta a tűzről a nagy fazék forró vizet, leforrázta vele a farkast, azután hirtelen felmászott a nagy fára.

A farkas egy darabig ordított, mert a forró víz úgy levitte a szőrét, hogy egy szál se maradt rajta. Azután addig hányta-vetette magát, míg kioldódott a zsák szája. Kibujt belőle, szaladt egyenesen segítséget hozni.

Vissza is jött nemsokára vagy tizedmagával. Elkezdtek keresni a kis malacot. Addig-addig keresték, míg valamelyik csakugyan meglátta a fa tetején. Odamentek a fa alá, elkezdtek tanakodni, hogy mitevők legyenek? Mi módon fogják meg a kis malacot? Mert egyik sem tudott a fára felmászni.

Nagysokára aztán arra határozták el magukat, hogy egymás hátára állanak mindnyájan; úgy aztán a legfelső majd csak eléri. El is kezdtek egymás hátára felmászni. A kopasz maradt legalól, mert félt feljebb menni. Így hát a többi mind az ő hátán volt.

Már olyan magasban voltak, hogy csak egyetlen egy hiányzott. Az az egy is elkezdett már mászni fölfelé. Akkor a kis malac hirtelen elkiáltotta magát:

- Forró víz a kopasznak!

A kopasz megijedt s kiugrott a többi alól. A sok farkas mind lepotyogott; kinek a lába, kinek a nyaka tört ki. A kopasz meg úgy elszaladt, hogy sohasem látták többé.

A kis malac szépen leszállott a fáról, hazament. Többet feléje sem mertek menni a háza tájékának a farkasok.

Félig nyúzott bakkecske.

Egyszer volt, hol nem volt, volt a világon egy ember. Annak volt két fia meg egy kecskéje. Azt mondta egy reggel az ember a nagyobbik fiának:

- Hajtsd ki, fiam, ezt a kecskét legelni! De olyan helyre hajtsd, ahol jóllakhatik.

A fiú kihajtotta szép füves helyre. Evett a kecske, evett, míg úgy jól nem lakott, hogy alig tudott mozdulni. Akkor kérdezi tőle a fiú:

- *Kedves kecském, jóllaktál?
Elég füvecskét kaptál?*

Felel a kecske:

- *Úgy jóllaktam, mint a duda,
Egy szál fű sem fér több belém!*

Ezzel a fiú hazahajtotta. Otthon kérdi az apja a kecskétől:

- *Kedves kecském, jóllaktál?
Elég füvecskét kaptál?*

Felel a kecske:

- *Jaj, jó gazdám, dehogy laktam,
Mint a kutya, úgy koplaltam!*

Megharagudott erre az ember, mingyárt elkergette a fiút a háztól.

Másnap reggel mondja a kisebbik fiának:

- Hajtsd ki most te, fiam, a kecskét. De jó helyre hajtsd, mert ha éhen hozod haza, úgy jársz, mint a bátyád.

Kihajtotta a fiú még szebb füves helyre, mint a bátyja. Jól is lakott a kecske megint, úgy hogy alig bírta. Akkor kérdezi tőle a fiú:

- *Kedves kecském, jóllaktál?
Elég füvecskét kaptál?*

Felelt a kecske:

- *Úgy jóllaktam, mint a duda,
Egy szál fű sem fér több belém!*

Ezzel a fiú hazahajtotta. Otthon megint kérdi az ember a kecskétől:

- *Kedves kecském, jóllaktál?
Elég füvecskét kaptál?*

Felel a kecske megint:

- *Jaj, jó gazdám, dehogy laktam,
Mint a kutya, úgy koplaltam!*

Ez még jobban megharagította az embert, elkergette ezt a fiát is.

Harmadnap reggel nem volt kire bízni a kecskét. Maga hajtotta ki az ember. Még szebb füves helyre vitte, mint a fiai. A kecske úgy jól lakott, hogy csak eldőlt, mint egy darab fa. Kérdezi tőle az ember:

- *Kedves kecském, jóllaktál?
Elég füvecskét kaptál?*

Felel a kecske:

- *Úgy jóllaktam, mint a duda,
Egy szál fű sem fér több belém!*

Ezzel hazahajtja az ember. Otthon kérdi tőle:

- *Kedves kecském, jóllaktál?
Elég füvecskét kaptál?*

Felel a kecske:

- *Jaj, jó gazdám, dehogy laktam,
Mint a kutya, úgy koplaltam!*

Nagyon megharagudott erre az ember. Most látta, hogy a két fiát is ártatlanul kergette el a háztól.

- No hiszen megállj, kutya kecske, meglakolsz te ezért!

Elővett egy éles kést, a kecskét megkötötte egy fához, elkezdte nyúzni elevenen. Mikor már félig megnyúzta, megszólalt a kecske:

- *Jaj, jaj, jaj, jó gazdám,
Ne húzd le a bundám!
Úgy jóllaktam, mint a duda,
Egy szál fű sem fér több belém!*

Erre aztán félbehagyta a nyúzást, eloldta a fától a félig megnyúzott kecskét. A kecske, amint megszabadult, elkezdett szaladni árkon-bokron keresztül. Szaladt, szaladt, egyszer egy róka-lyukhoz ért, abba belebujt. Ott aztán meghúzta magát szépen. Egyszer jön haza a róka. Amint be akar menni, a kecske ezt kiáltja:

- *Én vagyok, bém vagyok,
Félig nyúzott bakkecske;
Szarvaimmal tusálok,
Bajuszommal szurkállok,
Szaladj mingyárt, mert megdöflek!*

Megijedt a róka, elszaladt a farkashoz.

- Farkas komám, gyere hamar, ördög van a lyukamban.

Odamegy a farkas a lyuk szájához:

- Ki vagy, mi vagy, róka komám lyukában, lyukában?

- *Én vagyok, bém vagyok,
Félig nyúzott bakkecske;
Szarvaimmal tusálok,
Bajuszommal szurkállok,
Szaladj mingyárt, mert megdöflek!*

Megijedt a farkas is, elszaladt a medvéhez.

- Jaj, komám, gyere hamar, ördög van a róka koma lyukában.

Odamegy a medve is a lyukhoz, beszél rajta:

- Ki vagy, mi vagy, róka koma lyukában, lyukában?

- *Én vagyok, bém vagyok,
Félig nyúzott bakkecske;
Szarvaimmal tusálok,
Bajuszommal szurkállok,
Szaladj mingyárt, mert megdöflek!*

Megijedt a medve is, elszaladtak mind a hárman. Szaladtak, szaladtak, egyszer előtaláltak egy sündisznót.

- Hova szaladtok, medve koma? - kérdi a sündisznó.

- Jaj, szaladjunk, te is szaladj, ördög van a róka koma lyukában.

- Nem szaladok én! Gyertek vissza, hátha ki tudnám onnan riasztani.

- Már hogy tudnád, én csak erősebb vagyok, farkas komám is, még se tudtuk - felel a medve.

- No csak próbáljunk szerencsét - mondja a sündisznó.

Visszamentek hát. Beszól a sündisznó a lyuk száján:

- Ki vagy, mi vagy, róka koma lyukában, lyukában?

- *Én vagyok, bém vagyok,
Félig nyúzott bakkecske;
Szarvaimmal tusálok,
Bajuszommal szurkállok,
Szaladj mingyárt, mert megdöflek!*

De a sündisznó nem ijedt meg, hanem összegombolyította magát, begurult, elkezdte szurkálni minden oldalról a nyúzott részét a kecskének. Ez sem vette tréfára a dolgot, kiugrott a lyukból. Idekint aztán mingyárt megismerték ő kelmét a medve is, farkas is. Megfogták, szét-tépték, jó lakomát csináltak belőle.

Ha szét nem tépték volna, az én mesém is tovább tartott volna.

A vadgalamb és a szarka.

Tudod-e, miért nem ért a vadgalamb a fészekcsináláshoz? miért rak olyan hitvány fészket, amely csak néhány szál száraz ágból van összetákolva?

Elmondom én.

A vadgalamb a szarkát kérte meg, tanítsa meg őt a fészekrakásra, mert ebben a szarka igen nagy mester. Olyan fészket tud csinálni, hogy ahhoz a héja, ölyű hozzá nem fér. A szarka szívesen elvállalta a tanítást s fészekrakás közben, míg egy-egy gallyat a helyére illesztett, mindig mondogatta a maga módján:

- Csak így, csak úgy! csak így, csak úgy!

A vadgalamb erre mindig azt felelte:

- Tuudom, tuudom, tuudom!

A szarka elhallgatta azt egy darabig, de utoljára megharagudott. »Ha tudod, csináld!« s ott hagyta a fészket fele munkájában.

A vadgalamb azóta sem tudott ebből a mesterségből többet megtanulni.

A medve és a farkas.

Medve: Jó reggelt, farkas koma!

Farkas: Nekem ugyan nem jó, de azért fogadj Isten!

Medve: De szomorú vagy; tán bizony megéheztél, hogy olyan csikasz a horpaszod? De nini, te véres vagy, mi bajod esett?

Farkas: Jaj, komám, én póruljártam. Nagyon megéheztem és kaptam magam, bementem a faluba egy kis eledelt szerezni. Amint egy bárányt el akartam csípni, a kutya elkezdett ugatni, csaholni. Kiugrik erre az ember és fényes farkával, amit ő baltának nevez, úgy elpáholt, hogy alig tudtam az irhámát tovább cipelni.

Medve: Sokat hallom én azt az embert emlegetni. Csak találkozhatnám egyszer vele, úgy összetépném, mint ezt a galagonya-bokrot.

Farkas: Telhetik kedved benne. Gyere el holnap reggel hozzám, mutatok én neked embert.

El is ment másnap korán reggel a medve a farkashoz. Azután az országút mellett egy bokor mögött lesbe állottak.

Csak várnak, csak várnak, egyszer csak arra jön egy gyermek.

Medve: Hát ez az ember?

Farkas: Nem, ez csak lesz.

Csak várnak, csak várnak, egyszer csak arra jön egy vén koldus.

Medve: Hát ez az ember?

Farkas: Nem, ez csak volt.

Csak várnak, csak várnak, egyszer csak arra jön egy huszár.

Medve: Hát ez az ember?

Farkas: Ez már talpig ember.

Most a medve kiült az országút kellő közepére és elállta a huszár útját. A farkas pedig a bokorban maradt, onnan nézte az egész dolgot.

Amint a huszár meglátja a medvét az út közepén, előveszi a pisztolyát és kétszer is rálő. Mind a két lövés talált, mert a mackó ugyancsak megrázkódott belé. De azért fel se vette, csak ott maradt ülőhelyében. A huszár se veszi tréfára a dolgot, kirántja a fényes kardját s innen is, túl is úgy megszabdálja medve uramat, hogy egészen vérbe köpülve futott a közeli erdőbe. A huszár nem úzhette tovább, mert sietős volt az útja, nagypecsétű levelet vitt.

Egy hét múlva, mikor már félig-meddig kiheverte a medve a bajt, találkozik vele a farkas.

Farkas: No, komám, most már csak elhiszed, hogy az ember a legerősebb állat?

Medve: Vagy akarom, vagy nem, el kell hinnem. Hanem soha világéletemben én olyan furcsa állatot nem láttam, mint ez az ember. Legelőbb is, mikor vagy harminc lépésnyire volt tőlem, mint a vadmacska, úgy a szemem közé fujt, hogy még a bőröm is borsódzott tőle. Aztán, mikor közel jött hozzám, azzal a fényes nyelvével úgy megpofozgatott, hogy szinte meghaltam belé.

A farkas meg a sas.

Kérte a farkas a madarak királyát:

- Taníts meg engem repülni!

- Ó, csak fogódkodjál bele a farkamba - mondja neki a sas.

Hát a farkas belefogódzott a farkába, aztán vitte fölfelé. Mikor már jó magasan voltak, kérdi a sas a farkast:

- Farkas koma, látod-e még a földet?

- Még látom.

Megint viszi fölfelé; megint mondja a sas:

- Farkas koma, látod-e még a földet?

- Még látom.

Mennek följebb; megint mondja:

- Látod-e még?

- Nem látom.

Erre azt mondja neki a sas:

- No hát ereszd el a farkamat!

Eleresztette, aztán ment lefelé. Nagyon örült a farkas, hogy ilyen sebesen repül. Azt mondja egy tuskónak:

- Kelj előlem, te szenes tuskó, mert agyonütlek! Kelj előlem, te szenes tuskó, mert agyonütlek!

De biz a szenes tuskó nem ment el előle. Rávagódott a farkas, menten szörnyethalt.

A szürke ló.

Egyszer volt egy szegény ember, akinek a világon semmi egyebe nem volt, csak egy szürke lova. Azzal kereste a mindennapi kenyerét, hogy eljárt a szürke lovával örölni; éjjel-nappal mindig örölt vele. A szürke ló nagyon megunta ezt a dolgot. Láta, hogy a más lova mindig párjával öröl, neki meg magának kellett húzni a malmot. Azt mondja hát a gazdájának:

- Édes gazdám, mi dolog az, hogy más ember mindig két lóval öröl, te meg engem csak magamat fárasztasz itt a malomban?

- Biz annak az az oka, kedves lovam, hogy egy árva bogaram sincs, akit melléd foghatnék.

- Ha csak ez a baj, eressz el engem, majd kerítek én magamnak egy társat.

A szegény ember mindjárt kifogta a malomból, eleresztette. Elindult hát a szürke ló, hogy társat kerítsen magának. Mén, mendegél hetedhét ország ellen, egyszer meglát egy róka-lyukat. Kapja magát, ráfekszik a lyukra, mintha meg volna halva, mintha már a farkát se tudná mozdítani.

Odabent a rókalyukban egy öreg róka lakott három fiával. Egyszer a legkisebb fia ki akar menni, meglátja a szürke lovat, azt gondolta a fehérségéről, hogy hó van. Visszamegy az anyjához:

- Jaj, anyám, nem lehet most kimenni, nagy hó van odakint.

- Már hogy volna, - feleli az öreg róka - hiszen éppen nyár közepe van most. Eredj te, fiam, - mondja a középső fiának - te öregebb vagy, többet tudsz, nézd meg, mi az?

Kimegy a középső fia is, az is meglátja a szürke lovat a lyuk száján, az is visszamegy:

- Jaj, anyám, csakugyan nem lehet most kimenni, hó van.

- Már hogy volna most hó, hiszen éppen nyár közepe van. Eredj te ki, legöregebb fiam, te legtöbbet láttál már a világon, nézd meg, mi van ott?

Kimegy a legöregebb fia is, de az is csak azzal megy vissza:

- De bizony, csakugyan hó van, akárhogy van a dolog, semmit se látni, csak a nagy fehérséget.

- Nem lehet most hó, hiszen éppen nyár közepe van - mondja az öreg róka. Azzal maga ment ki. Látja, hogy nem hó, hanem szürke ló. Gondolkozóba esik, hogy kellene azt elhúzni onnan. Ha ott marad, még csak ki se tudnak járni tőle. Próbálták elhúzni a három fiával, de meg se tudták mozdítani. Elmegy hát az öreg róka a farkas komájához:

- Kedves komám, ugyancsak jó pecsenyére tettem szert. Már oda is vittem a lyukam szájához, de sehogyse fér belé. Pedig ha kívül marad, mind kikezdik a varjak. Azért hát azt gondoltam, húzzuk el a te barlangodhoz. Abba talán belefér. Majd rájárhatunk ketten is.

A farkas megörült a jó pecsenyének, gondolta magában: Csak egyszer az ő barlangjában legyen, nem eszik abból a róka egy fél falatot sem. Mingyárt visszamentek a róka lyukához. Még akkor is ott feküdt a szürke ló, tettette magát, mintha meg volna halva. Mikor oda értek, elkezd a farkas tanakodni:

- Hogy kellene ezt az én barlangomhoz elvinni, koma?

- Hát csak így, - felelt a róka - ahogy én idáig hoztam: a farkam a farkához kötöttem, úgy húztam árkon-bokron keresztül, még csak nehéz sem volt. Most hát kössük a te farkadhoz a farkát, úgy a legszebben elviheted.

A farkas mingyárt ráállott: »A bizony jó lesz!« már előre fente a fogát a jó pecsenyére. A róka még jó erősen összekötötte a farkas farkát a szürke ló farkával.

- Húzhatod már, koma!

Húzza a farkas, majd megszakad, de meg se bírja mozdítani. Amint legjobban erőlködik, hirtelen felugrik a szürke ló és elkezd szaladni. Húzza ám a farkast farkánál fogva maga után árkon-bokron keresztül, vitte egyenesen a gazdájához.

- No, gazdám, hoztam magamnak társat!

A szegény ember mingyárt agyonverte a farkast, a bőrét eladta jó pénzért, azon vett egy másik lovat. Attól fogva sohasem örölt magában a szürke ló.

A róka, a medve és a szegény ember.

Egyszer volt, hol nem volt, volt egyszer egy szegény ember. Ez a szegény ember egy reggel két tehenével kiindult szántani. Amint az erdő mellett megyen, egyszer csak hall valami bömbölést és makogást. Bemegy az erdőbe megnézni, vajjon mi lehet az? Hát látja, hogy egy nagy medve verekedik egy kis nyúlal.

- No még ilyet sem láttam életemben - mondja a szegény ember és olyan jóízűen kacagott rajta, hogy majd kipukkant.

- Ejnye, veszett hordta embere, hogy mersz te rajtam kacagni?! - rivallott rá a medve. - No azért meglakolsz, tehenestül együtt megeszlek.

A szegény ember bezzeg most már nem kacagott s nagyon kérte a medvét, hogy legalább estig ne egye meg. Addig felszántja a földjét, szegény házanépe hogy ne maradjon kenyér nélkül.

- No hát estig nem bántalak, de akkor megeszlek! Azzal a medve elment dolgára, a szegény ember pedig búsan szántogatott. Délfelé odavetődött egy róka. Észrevette, hogy a szegény ember búsul. Kérdezte tőle, mi baja?

A szegény ember elmondta, hogy járt a medvével.

- Ha csak ennyi a baj, azon könnyen tudok én segíteni. Semmi bajod se lesz, magad is megmaradsz, a tehened is s még a medve bőre is a tied lesz. De mit fizetsz, ha megsegítek?

A szegény ember nem tudta, mit ígérjen, mert nem igen volt miből. Végre kilenc tyúkból s egy kakasból egyeztek meg. Nehezen ígérte meg a szegény ember, mert nem tudta, honnan teremtsen ki; de mégis megígérte.

- No most már, szegény ember, hallgass rám! Mikor a medve estefelé idejön, én elbúvok a bokorba s kürtölök, ahogy a vadászok szoktak. Akkor a medve azt kérdi: mi az? Te azt mondod: vadászok jönnek. Erre a medve megijed s kér, hogy bujtasd el. Te belebujtatsz a szeneszsákba s megmondod neki, hogy meg ne mozduljon. Én akkor kijövök a bokorból s kérdelem: mi van abban a zsákban? Te azt mondod: szenes töke. Én nem akarom elhinni s azt mondom: vágd abba a csúcsba a fejszédet! Te úgy vágod fejbe a medvét, hogy mingyárt szörnyethal.

A szegény ember megörvendett a jó tanácsnak s követte is. Minden úgy történt, ahogy a róka mondta. A medve pórul járt s a szegény ember megszabadult tehenestül.

- Nem megmondtam, hogy így lesz? - mondá a róka. - Tanuld meg ebből, hogy többet ésszel, mint erővel. De nekem most dolgom van, hazasietek. Hanem holnap elmegyek hozzád a kilenc tyúkért s az egy kakasért. Jó kövérek legyenek! Otthon légy, mert különben megkeserülöd!

A szegény ember szekerére vette a medvét, vígan tért haza; otthon jó vacsorát kapott, jól aludt rája s nem sokat félt a rókától, mert megtanulta tőle: többet ésszel, mint erővel.

Reggel, alig nyitotta ki szemét, már kopogtatta az ajtót a róka és kérte a kilenc tyúkot és az egy kakast.

- Mingyárt, komám, mindjárt, csak felöltözöm - mondá a szegény ember.

Hamar felöltözött, de nem nyitotta ki az ajtót, hanem megállott a ház közepén s elkezdett a szájával csaholni.

- Te szegény ember, mi tesz úgy, talán csak nem kopó?

- Bizony, komám, kopó az, még pedig két kopó. Itt aludtak az ágy alatt, nem tudom, honnan kerültek ide. Megérezték a szagodat, ki akarnak rohanni, alig tudom már tartani őket!
 - Csak addig tartsd, amíg elfutok. Nem bánom, maradjon inkább neked a tyúk is, a kakas is.
- Mire a szegény ember kinyitotta az ajtót, a róka már túl volt ungon-berken. Nagyot kacagott rajta s még talán most is kacag, ha meg nem halt.

Az okos leány.

Egyszer volt, hol nem volt, volt egy molnárnak egy takarékos és okos leánya, aki olyan okos volt, hogy hetedhét ország ellen járt a híre. Meghallja ezt a király. Odaizen neki, hogy van neki a padláson százesztendős kendere, fonja meg azt aranycérnának.

A leány erre visszaizen, hogy van nekik egy százesztendős sövényük, csináltasson abból a király aranyorsót, akkor szívesen megfonja az aranyfonalat. Mert azt csak nem kívánhatja a király, hogy az aranyfonalat haszontalan faorsón fonja meg.

Tetszett a királynak a felelet. Megint azt izeni, hogy van neki egy lyukas korsója a padláson, foldja meg azt, ha tudja.

Megint visszaizen a leány, hogy fordíttassa ki hát a király a korsót, mert azt csak nem látta senki, hogy színéről foldoztak volna meg valamit.

Ez a felelet még jobban megtetszett a királynak. Most meg azt izeni, hogy menjen el a leány őhozzá, de úgy, hogy mégse menjen; köszönjön is, mikor elébe ér, de mégse köszönjön; vigyen is neki ajándékot, ne is.

Erre a leány elkéri az apjától a szamarat, felül rá, aztán úgy megy a királyhoz. Otthon egy galambot megfogott, szitával leterítette és elvitte magával. Mikor aztán a király elébe ér, egy szót sem szól, hanem meghajtja magát; aztán a galambot a szita alól elrepíti. Így aztán ment is, nem is; köszönt is, nem is; vitt is ajándékot, nem is.

A király úgy megszerette az okos leányt, hogy mingyárt elvette feleségül.

A kis ködmön.

Volt a világon, hol nem volt, volt egy jó módú parasztember, annak volt egy felesége, meg egy leánya. Egyszer odament egy szép fiatal legény másodmagával háztűznézni. Mingyárt kínálták őket tyúkkal, kaláccsal. Borért is leküldte az ember a leányát a pincébe. Lement a leány, elkezdte vigyázni, hogy melyik a legnagyobb hordó, hogy abból vigyen, mert azt mondta az apja. Amint ott vizsgálódik, szemébe ötlík egy nagy káposztáskő a pince egyik oldalához támasztva. Elgondolkozott a leány, hogy őérte most itt vannak a háztűznézők. Ő most férjhez megy, lesz majd neki egy kis fia. Annak ő vesz egy kis ködmönt a vásárban. A kis fiú egyszer le talál szökni a pincébe. Csak ott ugrál, csak ott ugrál a káposztáskő körül. A káposztáskő eldől, a kis fiút agyonüti. Kire maradt akkor a kis ködmön? Ezen annyira elkeseredett, hogy leült az ászokra, ott sírt.

Már odafent nem győzték várni; leküldte hát az ember a feleségét is:

- Ugyan, anyjuk, eredj már le, nézd meg, mit csinál az a leány ennyi ideig abban a pincében? Tán a bort folyatta el, azért nem mer feljönni.

Lement az asszony, látja, hogy sír a leánya az ászokon:

- Hát téged mi lelt, hogy oly keservesen sírdogálsz?

- Hogyne sírnék, édesanyám, mikor így, meg így elgondoltam jövődöbeli állapotomat. - Azzal elbeszélte, hogy mit gondolt hát el. Az asszony, amint ezt meghallotta, leült a leánya mellé s ő is rákezdte a sírást.

Nagyon megharagudott már odafent a gazda, nem állhatta meg káromkodás nélkül.

- Ejnye szedte-vedte, már bizonyosan a bort folyatták el! Elmegyek, megnézem, hova veszték?

Lement az ember is, még akkor is ott zokogtak azok egymás mellett. Az ember sehogy se tudta elgondolni, hogy mi bajuk akadt?

- Hát ti mit sírtok-rítok? Mi bajotok esett ily hirtelen?!

- Jaj, kedves apjukom, hogyne sírnánk-rínánk, - felelt rá az asszony - mikor milyen szomorú dolog jutott az eszünkbe.

Itt elbeszéltek neki mindent s úgyannyira elkeserítették, hogy az is közibük ült, segített nekik a sírásban.

A kérő se győzte várni; kapta magát, lement utánuk a pincébe. Sohase tudta mire vélni, mikor meglátta őket, hogy mit sirathatnak olyan keservesen. Kérdezi aztán tőlük. Azok elbeszéltek neki. A kérő csak kicsibe mult, hogy hanyatt nem vágta magát, olyan jóízűt nevetett.

- No, - azt mondja - még ilyen bolond embereket nem láttam. Hanem most elindulok, addig megyek, míg három ilyen bolondra nem akadok, mint kendtek hárman. Ha aztán akadnék, akkor visszajövök, elveszem a kendtek leányát, ha az Isten is úgy akarja.

Elindult a legény, azokat meg ott hagyta a pincében, hogy sírjanak, amíg nekik tetszik. Ment aztán, mendegélt hetedhét ország ellen, talált egy embert, aki egy nagy rakás diót vasvillával akart a padlásra felhányi. Közelebb megy hozzá, megszólítja:

- Hát kend, atyafi, mit csinál azzal a dióval?

- Én bizony nagy munkában vagyok. Már félesztendő óta mindig hányom ezt a diót, de sehogy se tudom felhányni. Szegény ember vagyok, de adnék annak az embernek száz forintot, aki valami módon felszállítaná.

- No hát majd felszállítom én - mondja a kérő. Azzal elővett egy vékát, félóra alatt mind felhordta a diót. Mingyárt megkapta a száz forintot, tovább ment vele.

- No, - gondolta magában - akadtam már egy bolondra.

Megint ment-mendegélt, talált egy embert. Csak nézte, csak nézte, hogy mit csinál? De sehogy se tudta eltalálni. A kezében volt egy teknő, azzal hol kiszaladt, hol be egy olyan házba, amelyiknek nem volt ablaka, csak egy kis lyukforma ajtója. Odamegy hozzá, megszólítja:

- Jó napot adjon Isten, földi! Hát miben fáradozik kend?

- Fogadj Isten, atyafi. Hát biz én tavasszal lesz egy esztendeje, hogy ezt a házat csináltattam. Nem tudom, miféle Isten csodája, hogy olyan sötét. Csak elnézem, hogy a másé milyen világos, pedig semmit se csinál neki. Én meg, mióta készen van, mindig azt csinálom, hogy hordom bele a világosságot teknővel. Látja kend, most is abban munkálkodom. De adnék is száz forintot annak az embernek, aki világossá tudná tenni.

- No majd világossá teszem én - mondja rá a legény.

Elővett egy fejszét, vágott a házon két ablakot, az ajtót is nagyobbra vette, mingyárt világos lett a ház. A legény megkapta itt is a száz forintot, azzal ezt is ott hagyta.

- No, - gondolta magában - akadtam már másik bolondra is.

Megint ment, mendegélt, talált egy asszonyt, aki a kis csirkéit erővel dugdosta volna egy kotló alá. Megszólítja a legényt:

- Hát kend, nénémasszony, mit csinál?

- Biz én, öcsém, ezeket a csirkéket dugdosnám a kotló alá, mert attól félek, hogy ha szerteszéjjel szaladgálnak, elkapja valamelyiket a héja. De sehogy se tudom aládugni, mert ha egyik felől bedugom, a másik felől kibúvik. Adnék is száz forintot annak az embernek, aki jó tanácsot tudna adni, hogy mitévő legyek velük?

- Én megmondom, nénémasszony. Sohase dugdossa kend azokat a csirkéket a kotló alá. Majd ha a kotló héját lát, dugdosás nélkül is maga alá veszi őket.

Az asszony nagyon megörült a jó tanácsnak, mingyárt odaadta a legénynek a száz forintot. Az is megörült neki, mingyárt visszaindult.

- No hála Istennek, - gondolta magában - megtaláltam mind a három bolondot.

Mihelyt hazaért, mingyárt elkendőzte a leányt. Két hét múlva a lakodalmat is megtartották. Többet aztán nem is hallottam felőlük, csak annyit, hogy lett nekik egy kis fiuk, vettek is neki ködmönt, hanem azért a káposztáskő nem ütötte agyon. Még most is élnek, ha meg nem haltak.

A királyfi és a felesége.

Egy királyfinak szándéka volt egy igen szép leányt elvenni. Neki nem kellett gazdag családból, csak hogy szép és okos legyen.

Elment tehát megnézni az országokat, hogy egy szép leányra találjon. Amint hallották, hogy az ifjú király utazik, mindenütt kivonultak tiszteletére. Egy faluban talált is egy szép leányra, aki legszegényebb volt a faluban. Éppen a gulyás leánya volt. Azt mondta a leányzó:

- Hogy menjek én felségedhez, mikor olyan szegény vagyok?

- Ne gondold te azzal, - feleli a király - csak jöjj el hozzám oly feltétellel, hogy sohasem szólsz ellenemre.

Minden megtörtént. Nem is szólt sohasem ellenére a királynak, csak éppen akkor, mikor egy pár paraszt utazott arra.

Ez így esett. Egyik paraszt ökörrel utazott, a másik lóval. A lónak az első állomáson egy éjjel csikója lett és a csikó elment reggel az ökör után. Az ökrös ember nem akarta visszaadni. Azért a másik ember elment panaszkodni a királyhoz.

A király azt ítélte, azé a csikó, aki után ment. Úgy hát a lovas embernek tüstént távoznia kellett. De a királyné, aki akkor a kertben hintázott, azonnal utána ment és azt mondta neki:

- Te szegény ember, a király majd elmegy az erdőbe vadászni, te meg vigy magaddal egy hálót és tedd egy tuskóhoz. - És még egyebet is mondott neki.

Az ember megtette. A király, amint vadászni ment, meglátta és megkérdezte, hogy mit csinál.

- Halászok - mondja a szegény ember.

- Hogy lehet a tuskónak hala? - kérdezi a király.

Erre azt feleli az ember:

- Úgy lehet a tuskónak hala, mint az ökörnek kis csikója.

Mingyárt gondolta a király, hogy a felesége biztatta fel az embert. Azért elmegy és azt mondja a feleségének, ki akkor a tornácon ült, hogy távozzék a házatól és menjen vissza apjához, a gulyáshoz.

A királyné azt mondja:

- Hát mit adsz nekem, édes királyom, emlékül, hogy eddig veled éltem?

- Amit akarsz, ami neked legkedvesebb, azt adom neked - feleli a király.

A királyné valami szert adott férjének az italába, amitől az elaludt. Akkor megparancsolta a kocsisnak, hogy fogjon be. A királyt is feltették a kocsira s elvitték a királyné apjához, a gulyáshoz.

Mikor a király felébredt, kérdezte, hogy hol van? hogy miért hozták ide?

A felesége ezt válaszolta:

- Én hoztalak ide, mert magad mondtad, hogy azt hozzam magammal, mi nekem legkedvesebb; azért téged hoztalak ide.

A királynak ez nagyon megtetszett, visszavitte a feleségét és holtig élt vele.

Az Igazság és a Hamisság.

Ezelőtt sok évvel, a napját éppen nem tudom megmondani, az Igazság jól feltarisznyálva útnak indult, be akarta járni a világot. Ment-ment, hegyen-völgyön, falun, városon keresztül. Addig ment, míg egyszer előtalálta a Hamisságot.

- Jó napot, földi! - köszön az Igazság - hova, meddig szándékozol?

- Megyek, bejárom a világot - felelt a Hamisság.

- Éppen jó, - mondja az Igazság - én is oda indultam; utazzunk hát együtt!

- Legyen! - mondja a Hamisság. - De tudod-e, az utazóknak jó egyességben kell ám élni. Osszuk hát meg az útravalónkat!

Itt megegyeztek, hogy először az egyik pogácsáját fogják megenni, azután a másikat. Hogy megéheztek, a Hamisság azt mondja az Igazságnak:

- Együk meg a tiedet előbb, te aztán könnyebben fogsz utazni.

Az Igazság bizony közreereszti az útravalóját s együtt elköltik.

Mikor ez már elfogyott, a Hamisságét is együtt kellett volna elkölteni. Mondja az Igazság a Hamisságnak:

- Barátom, adj már nekem is a tiedből!

Azt mondja a Hamisság:

- Hadd vájjam ki az egyik szemedet, úgy adok belőle neked is!

Mennek tovább, ismét kér az Igazság. De a másik nem akart különben adni, csak úgy, ha megengedi, hogy az egyik szemét kivájja.

Egyszer úgy megéhezett a szegény Igazság, hogy egy toppot sem tudott lépni. Nem volt szegénynek mit tenni, ő bizony megengedte, hogy az egyik szemét kivájja. Akkor adott neki egy darab pogácsát a Hamisság.

Mennek tovább, ismét megéhezik a szegény Igazság. Kér a Hamisság pogácsájából, de ez azt mondja, nem ád, ha meg nem engedi, hogy a másik szemét is kivájja. Mit volt mit tenni, kénytelen volt azt is megengedni, mert szinte meghalt éhen.

Mennek, mind mennek, ismét kér az Igazság a Hamisság pogácsájából. Most azt mondta a Hamisság, hogy addig nem ád, míg meg nem engedi, hogy mind a két kezét-karját levágja. Szegény Igazság, neki ugyan megesett! De mit tudott tenni? Az ember az életért mindenét odaadja, - azt is megengedte, csakhogy meg ne haljon éhen.

Most, hogy mindezt megtette, a Hamisság ott akarta hagyni magában. De a szegény Igazság rimánkodott, hogy ne hagyja el őt ily gyámoltalanul, hanem tegyen vele annyi barátságot, hogy vezesse le a legközelebbi város kapujához, hogy a vásárosoktól ott alamizsnát kéreghessen.

El is vezette a Hamisság, de nem a város kapujához, hanem ott nem messze a hegyen volt egy akasztófa, ahhoz vezette. Ott leültette s ott hagyta. A szegény Igazság megtapogatja, hogy vajjon ott van-e a város kapuja? Ott várta az embereket, de hát egy lélek sem járt arra, csak a szél süvöltözött.

Egyszer csak éjfélkor odamegy három varjú, egy vén, meg két fia. Kérdezi a vén:

- Mondjátok meg, mit hallottatok, mit láttatok?

Azt mondja az egyik:

- Én azt hallottam, hogy ma éjtszaka olyan harmat hull, hogy ha azzal az ember csonka-bonka kezét s vak szemét megmossa, még frissebb lesz, mintha újra született volna. Ezt a szegény Igazság mind hallgatta.

Azt mondja a másik fiavarjú is:

- Én kitudtam, hogy ennek a városnak mit kellene csinálni, hogy a szomjúság miatt mindegyre ne halnának az emberek olyan erősen. A réten van egy fűzfa, a fűzfa alatt egy malomkő. Ha valaki azt onnan kivinné, éppen olyan szélesen jönne a víz, mint a malomkerék. Ezzel mind a három varjú elrepült onnan olyan gyorsan, mint a szél.

A szegény Igazság nekiáll, a harmatos földön meghengerődzik s öröme a karjai kiépültek. Azután keresgél, mindenfelé tapogatódzott s ami burjánt csak kaphatott, arról a harmatot mind a szeme helyére dörzsölte. Mire megvirradt, szerencsésen meglátta a világosságot. Hálát adott az Igazság az ő Istenének, hogy őt, mint igazat, el nem hagyta.

Most az Igazság fogja magát, siet a közel levő városba. Nemsokára elérkezett oda, hát látja, hogy minden ember gyászol. Egyenesen elmegy a királyhoz s megjelenti, hogy mi okból jött oda. Igen nagy öröme lett a királynak. Mingyárt kihirdetteti a városban, hogy nála olyan ember van, aki a városban bő vizet tudna árasztani.

Az Igazság elmegy néhányadmagával le a rétre. Ott a fűzfa alól kiásatja a nagy malomkövet, hát akkora helyről buzog fel a víz, mint a mekkora helyt feküdt a malomkő. Erősen megörvendett a király s az egész népség nagy vígsággal ünnepet tartott.

A király nem is eresztette el az Igazságot, hanem magánál marasztotta. Úgy tartotta őt minden dologban, mint legbizodalmasabb emberét, nagy gazdagságba s boldogságba helyezte.

Idő múlva a Hamisságnak is elfogyott az útravalója. Kéregetésből kezdett élegetni. De kevés háznál boldogult s étlen szinte meghalt.

Ekkor véletlenül rátalál útitársára, az Igazságra, aki most olyan gazdag volt. Kérdi a Hamisság:

- Hát te hogy tettél szert erre a töméntelen gazdagságra?

Az Igazság, ahogy volt, épúgy elbeszélte neki.

Fogja magát a Hamisság is, fogad egy embert, hogy az ő két szemét is vájja ki, a két karját pedig vágja le, azután őt is vezesse ki az akasztófához. Úgy tesz az az ember: levágja a két karját, a két szemét kivájja, aztán kivezeti az akasztófához s ott hagyja.

Várja-várja a Hamisság a három varjút. Éjfélkor el is jönnek, szállnak az akasztófára. Egyszer megérezik, hogy ott valaki van, a varjúk bizony szálltak rája - s mind egy szikráig megették a Hamisságot.

A Szerencse és az Áldás.

Volt egyszer egy földhözragadt szegény ember. Mindennap kötött egy hát seprűt, azt elvitte a városba s úgy eléldégtelt a feleségével egyik napról a másikra.

A város végén ácsorgott a Szerencse és az Áldás. Vetélkedtek, hogy melyik a hatalmasabb, melyik tud több jót csinálni. Mikor éppen a legerősebben vitatkoztak, odaért a szegény ember egy jó hát seprűvel. Azt mondja az Áldás:

- Tegyük próbát. Itt jön egy szegény seprűkötő ember. Ha én akarom, több seprűt nem hoz a vásárra.

- Jól van, - mondja a Szerencse - aztán én is próbálok egyet és az lesz a hatalmasabb, amelyik gazdagabbá teszi a szegény embert. Majd meglátod, hogy azért is én nyerek, mert a szegény ember a te ajándékod után is köt seprűt, de az enyém után hat ökörrrel hordat a városba búzát, maga pedig paripán kevélykedik a szekér után.

Megszólítja az Áldás a szegény embert s azt mondja neki:

- No, szegény ember, már elég ideje, hogy hordod a seprűt, megsajnálтам sanyarú életedet; adok hát neked száz forintot, de többet aztán meg ne lássalak seprűvel.

A szegény ember szépen megköszönte az ajándékot, a seprűkön túladott nagyszorgosan s azzal haza indult, örvendezve a sok pénznek, amennyi még a nagyapjának sem volt soha. A feleségét azonban nem találta és mert nem volt egy istenadta jó záros helye, a pénzt a korpásládába tette, maga pedig elfutott az erdőre, hogy fát hozzon, hadd legyen amivel a felesége legalább vizet melegítsen.

Ezalatt haza került a felesége. De mert nem volt amiből ebédet készítsen, hirtelen felmérte a korpát, szaladt a szomszédba egy szűcs mesteremberhez, s a korpán puliszkalisztet cserélt. Mire az ura hazatért, már készen volt a puliszka s mikor azzal jóllakott, megy a korpásládához, hogy kivegye a száz forintot. Hát biz ott nem volt se korpa, se pénz.

- Hé, asszony, hol a korpa?

- Azon biz én puliszkalisztet cseréltem a szűcsnél - felelt az asszony.

- De hát a száz forintot hova tetted?

- Volt is kendnek száz forintja, - pattogott az asszony - nem hogy kendnek, de még a nemzetiségének sem.

Szóból szó lett, a szegény embert elfogta a bosszúság, előkapta az ostort és ostorszónál indította a feleségét a szűcshöz.

- Kiesett az eszetek kereke? - kérdezte a szűcs, mikor a száz forintot követelték. - Hiszen te magad öntötted a csávába a korpát!

Mit volt mit tenni, pénz nélkül oldalogtak haza s a szegény ember ismét csak kiment az erdőre, kötött egy hát seprűt s azzal elindult a városba. A Szerencse már messziről meglátta s így kezdett incselkedni az Áldással:

- Nézd csak, nézd, Áldás, ahol jön a szegény ember egy hát seprűvel.

Az Áldás nagyon megharagudott, elébe ment a szegény embernek:

- Hogy mer kend seprűt hordani?

Ez elbeszélte, milyen szerencsétlenül járt a száz forinttal.

- No, - mondá az Áldás - adok még százat, de többé meg ne lássalak seprűvel.

A szegény ember nagy örömmel haza sietett, de a feleségét most sem találta otthon. Hamarjában a hamvas fazékba dugta el a pénzt. Kiment fáért az erdőre, mialatt a felesége is haza került a szomszédból. Egy csipetnyi liszt sem volt a háznál. Kapta a hamvas fazekat, futott vele a timárhoz s puliszkalisztet cserélt rajta. A gazda, mikor jól hozzálátott a puliszkához, gondolta magában, hogy előveszi a pénzt, hadd lásson életében a felesége is nagy összeget. De ott bizony se hamunak, se pénznek se híre, se hamva.

- Hé, asszony, hol a hamu?

- A hamu? nyelvelt az asszony - ott a kend hasában.

- Hát a száz forint?

Szinét se látta biz annak a szegény asszony.

Előveszi az ostort a szegény ember s a feleségét addig kergeti vele, míg a timárhoz nem értek. Kérik vissza a száz forintot. A timár kapja a corholó kést s úgy kiverte házából a szegény embert feleségestül, hogy csodájára gyűlt a falu.

Mit volt mit tenni, a szegény ember elővette megint a kosarát, kiment az erdőre, kötött egy hátra való seprűt s még aznap elvitte a városba. A Szerencse jó messziről megismerte s most még jobban incselkedett az Áldással.

- No, ládd-e, itt a szegény ember, hozza a seprűt!

Az Áldás azt mondta:

- Már én többé nem adok neki semmit, mert látom, nem életrevaló ember; tégy vele, amit tetszik.

Mikor a szegény ember odaért, azt mondja neki a Szerencse:

- No, szegény ember, adok én neked egy krajcárt, mert látom, hogy nehezen keresed a mindennapi kenyeret.

A szegény ember megköszönte szépen, azzal bement a városba, ott seprűjét eladta s vett az árán lisztet, sót, tojást, a krajcáron pedig vett három diót s úgy indult hazafelé.

Útközben három gyermekre akadt. Ezek majd kiásták egymásnak a szemeit, úgy veszekedtek valami felett. Kérdezte a szegény ember:

- Hát ti mi fölött veszekedtek, fiaim?

- Nézze csak, bátyámuram, - felelt az egyik - ezt a fényeset együtt leltük s most már nem tudunk megosztani rajta.

Az a fényes pedig egy darab gyémánt volt, amit sem a szegény ember, sem a gyermekek nem tudtak.

- Ne veszekedjetek, - mond a szegény ember - adjátok nekem, én adok nektek egy-egy diót. A gyermekek örömmel ráállottak, a szegény ember pedig hazavitte a kincset, föltette a gerendára.

Beesteledik. Hát egyszer olyan világosság lesz a házban, mintha egy font gyertyát gyújtottak volna meg egyszerre. Megörvendett a szegény ember, gondolta magában, hogy ezután már éjjel is kötheti a seprűt, nem kell gyertyára gondolni s így valamicskével többet szerezhet. Amint így örvendezik, hallja, hogy egy szekér állott meg a háza előtt. Egy örmény kereskedő szólott be hozzá egy pipa tűzéért, mert más házban már nem látott világosságot. Meglátja az

örmény a ragyogó gyémántot s tüstént megismerte. Kérdi a szegény embertől, hogy mennyiért adná el, mert neki szüksége volna ilyen égő szerszámra a sok ide-oda járásban.

- Jaj, uram, drága portéka az - felelt a szegény ember.
- Adok érte egy véka ezüsthuzsast - mondotta az örmény.
- Jaj, uram, drága portéka az - kötötte meg magát a szegény ember.
- No hát adok két vékát.
- Nem én, uram, három vékán alól; annyit megér az testvérek között is.

Kezet csaptak; az örmény tudta, hogy mit vesz és szívesen adott három véka huszast érte. Mingyárt le is mérette a szekérről és behordatta a pénzt. A szegény ember is örvendett a vásárnak, mert nem tudta, hogy mit árul. Gondolta, hogy ebből telik gyertyára is, meg más egyébre is. Másnap megvett egy szép jószágot, vett szántót, kaszálót s még azon őszön annyi szép búzát csépeltetett, hogy nem tudott betelni a gyönyörűségével. Vett hat szép ökröt, két lovat szekér elé, egyet hátast s a szentmártonnapi vásárra olyan szekér búzát vitetett be a vásárba, hogy a hat ökör alig bírta. Ő maga a hátslovára ült s kísérte nagypeckesen a búzás szekeret.

A Szerencse és Áldás már ott állottak a város végén, mire odaért. Azt kérdi a Szerencse az Áldástól:

- Ismered-e, Áldás, ezt az úriembert?
- Nem én, - felelt az Áldás - nem emlékszem rá.
- Pedig ismerhetnéd, - mondja a Szerencse - mert a te egyszeri seprűs embered. No ládd-e, hogy gazdag embert csináltam belőle egy krajcárral is.

Az Áldás erre elszégyelte magát és azt mondta:

- Igazad van; most már látom, hogy az áldás szerencse nélkül nem sokat ér.

A kerek kő.

Hol volt hol nem volt, volt egy szegény ember s ennek egy felesége. Mindkettőjüknek pedig annyi gyermeke, mint égen a csillag, mint réten a fű. A szegény ember halászáttal kereste kenyerét, mert oly szegény volt, mint a templom egere. Volt ennek a szegény embernek egy igen gazdag bátyja s ennek annyi gyermeke, mint kákán a csomó. De azért, ha a szegény ember nagy szükség idején egy véka életért küldött hozzá, a csúf még így felelt: »Akkor adok egy véka életet, ha te is adsz egy gyermeket.« Sok gyermeke volt a szegény embernek, de azért mégsem adott neki csak akkorát sem, mint a kisujjam.

A szegény ember házában egy álló hét óta nem volt kenyér, csak holmi gyökereken élődtek. Midőn hetednapra megcsendesült az idő, a szegény ember halászni ment. Már éjfél után kettőt ütött az óra, s innen-onnan pitymallani, szürkülni kezdett az idő; de a szegény ember, egy szálla hal nem sok, de még annyit sem fogott. Százszor is betette hálóját és százszor is kihúzta - hiába.

- Beteszem még utoljára, - mondja magában - ha lesz benne, jó, ha nem lesz, az is jó. Legyen meg az Isten akarata! Vigyázva húzta fel a hálót, kiveti a partra s íme, egy gömbölyű kerek követ húzott ki a vízből.

- Ha csak kő, minek az nekem? Gyermekeim nem ehetik meg. A szegénynek még a szerencséje is szegény! - Ezzel a kerek követ beveti a víz kellő közepébe.

Beteszi a szegény ember újra a hálóját, megint megmozdul a káva, húzza nagyvigyázva s újra benne a kerek kő.

- Én Istenem, hát én már csak követ halászok? Biz' Isten, szót se szólnék érte, ha oly gyomrot adtál volna, mely a követ is megemésztene! - Ezzel a kerek követ újra behajította a víz kellő közepébe.

A szegény ember harmadszor is beteszi a hálóját és ismét benne a kerek kő.

- Istenem, hát már minden hal kővé vált! Minek ez nekem?... Bár kenyérré válna!

Ezzel a követ harmadszor is bevetette, de csak úgy a víz szélére.

Hogy nem fogott egy szálla halat sem, de meg már el is fáradt, megrázta utoljára a hálóját, leoldozta a kávaról, a csuha ujjába tette s azzal nagybúsán ment hazafelé. De mégis egyet gondolt s mintha az Isten súgta volna neki, visszafordult s a kerek követ magához vette.

- Jó lesz - gondolá - a gyermekeknek kenyér helyett játszani.

Hogy a háza közelébe ért, a gyermekek kifutottak elébe s kérdezték tőle, nem hozott-e vásárfiát?

- Nem hoztam én semmit, - mondja a szegény ember - csak egy kerek követ. Itt van, játszodjatok vele, hengergetitek a ház földjén.

A szegény ember családjá ezen a napon is étlen-szomjan feküdt le. De a gyermekek, hogy volt mivel játszani, csak játszottak.

A gyermekek játszanak, játszanak, hengergetik a követ. Egyszer csak elkezd a kő fényesedni s mindig fényesebb, fényesebb lesz, úgy hogy a kis házat egészen betöltötte világossággal, mintha a nap süttött volna, pedig még csak reggeli három óra volt. A szegény embernek szemébe tűnik ez a nagy fény. Mi dolog az? Se gyertyája, se mécse, mégis oly világos a viskója!

- Hej, anyjuk! - mondja a feleségének - nézd csak ezt a követ, úgy fénylik, mint sötétben a revült fa, vagy a szentjánosbogár, vagy mint a csillag, vagy még ennél is jobban.

- Apjuk! - mondja a halász felesége - hallottam én, hogy van a világon olyan fényes kő, amelyből csak akkora is, mint egy mákszem, megér egy ökröt. Vajjon nem abból a fajtából való-e ez?

Itt a szegény ember elveszi a kerek követ a gyermekektől s dörzsöli fűhöz-fához, falhoz-földhöz, szóval ahhoz, ami a keze ügyébe akadt, míg utoljára egészen fényes lett. Aztán betakarta holmi ringy-rongy ruhával, hogy ne világítson olyan nagyon, hogy aludhassanak a fényétől.

Reggelre kelve azt mondja a feleségének:

- No, asszony, vedd fel a jobbik ruhádat, amit ünnepre tartogatsz, hogy legyen miben Istent dicsérni és vidd el a királynak ezt a követ ajándékba s mondd, hogy én küldtem. S vigy el magaddal egy tálacskát, talán ad érte egy kis lisztet. Legalább ezeknek az istenadta gyermekeknek lesz miből sütni egy kis hamuba sült pogácsát.

A szegény ember felesége fölvette a jobbik ruháját s elment a királyhoz. Hogy odaért, köszönt neki, amint illik:

- Adjon Isten jó napot felségednek!

- Fogadj Isten, szegény asszony, hát mi járatban vagy?

- Az uram küldött egy kis ajándékot. Az ér mellett, a dombtetőn lakik s halászzal keresi kenyerét.

- Ugyan, jó asszony, mit hozhatnál te nekem, mikor magadnak sincs? De akármit hoztál, kedves az előttem, mert látom, hogy szívesen adod; azért jöjj be az én királyi hajlékomba.

Bemegy a szegény ember felesége a királyi várba, kibontja a kendőt s leteszi az aranyasztalra a kerek követ. A király alig bírt szóhoz jutni a csodálkozás miatt, mert a kerek kő gyémánt volt, még pedig olyan, aminőt a király addig maga sem látott.

- Hol vetted ezt, szegény asszony?

- Az uram halászni volt és a vízből fogta. Háromszor vetette bele a vízbe, háromszor húzta ki. Én azt gondolom, hogy azt neki az Isten adta.

- No, szegény asszony, - mondja a király - a gyémántot megtartom magamnak. Hanem tudod mit? Menj haza, hozz három zsákot; az egyiket teleadom arannyal, a másikat ezüsttel, a harmadikat meg rézpénzzel.

A szegény asszony vitt három zsákot, a király pedig az egyiket teleadta arannyal, a másikat ezüsttel, a harmadikat rézpénzzel s még ráadásul két ökröt befogatott a szekérébe s azon küldte haza a három zsák pénzt. Így a szegény emberből olyan gazdag ember lett, hogy csak párját kellett volna keresni.

- No, édes feleségem, - mondja a szegény ember - ezt a sok pénzt meg is kellene már mérni, hogy vajjon hány véka?

- Meg ám, de nincs vékánk! - mondja a felesége.

- Küldj el ahhoz a fösvény bátyánkhoz, tán csak ad egy üres vékát.

Elszalad a szegény ember kisebbik fia a fösvény bátyához, hogy adjon neki egy üres vékát.

- Vékat? - pattant fel a fösvény bátya. - Ki hallott ilyent? Üres vékát? Minek volna az nektek? Hacsak titeket sorban meg nem mérni! Nem jól hallottad te azt?

- De biz jól hallottam, - erősíti a kis fiú - üres vékát mondtak.

- Én meg csak úgy bolondjában nem adok vékát - mondja a fősvény bátya. - Hanem takarodj haza s kérdezd meg, hogy üres vagy tele vékát adjak-e?

A szegény fiú sírva-ríva hazaballag s elmondja szülőinek, hogy mit izent a bátya.

- No, nem tesz semmit, - csitítja az apja - majd megfizet a jó Isten kinek-kinek érdeme szerint! Szaladj vissza, fiam s ha kérdi, hogy mit mérünk, mondd, hogy pénzt.

Elszabad a fiú ahhoz a jóféle bátyához:

- Köszönteti általam édesapám bátyámuramat, hogy adjon egy üres vékát, mert pénzt mérünk.

- Pénzt! - csodálkozik a fősvény ember - pénzt? Adok fiacskám, adok. Hány kell?

- Csak egy - mondja a fiú.

- Itt van, hanem ha hamus lesz a véka, ha azt adtatok el, úgy lesz ne mulass!

Hazaszabad a fiú a vékával s megméri a pénzt. Ép tíz véka volt. Aztán a szegény ember hazaküldte a vékát; de előbb az abroncsát köröskörül rakta vert arannyal.

Alig vitte haza a kis fiú a vékát s alig tért vissza, már nyomában kullogott a jóféle bátya.

- Adjon Isten jó napot, édes, kedves öcsém - mondja a fősvény bátya.

- Fogadj Isten, bátya, de nagy újság nálunk! Üljön le már nálunk egy kicsit! Mi jót hozott? Ezer esztendeje, hogy nem láttuk!

- Biz én nem hoztam semmit, hanem csak azért jöttem, mert hallottam, hogy pénzmagra tettél szert.

A szegény ember csak hallgat, nem szól semmit, csak merően a jóféle bátya szeme közé néz, gondolván magában: megállj, rossz bátya, majd megtréfállak most egy kicsit.

- Tudod, hogy nincsenek gyermekeim, - mondja aztán a fősvény - holtom után úgyis minde-nem a tied; mert a koporsóba csak el nem vihetem. Azért, ha megmondod is, hogy hol vetted, csak magadnak használsz vele.

- Hol vettem? - mondja a szegény ember - hát a macskám tegnap fiadzott meg, a királynak pedig annyi az egere, annyi a patkánya, hogy tőlük még enni se lehet, úgy hogy a királyt, míg eszik, katonáknak kell kivont fegyverrel őrizni. Én tehát kaptam magam, a szűröm a nyakam-ba akasztottam, a három kis macskát egy tányérra tettem s odaajándékoztam a királynak. Az úgy megörült neki, hogy egyszeriben tíz véka pénzt méretett ki a számomra. Ha nem hiszi, bátya, itt van a kamrában, jöjjön, nézze meg.

- Sohase fáraszd magad, öcsém, elhiszem, minek nézném? De most az Isten áldjon meg! Hazamegyek.

- Ilyen korán? Még a leülő helye se melegedett meg.

- Dolgom van otthon; valamit elfelejtettem, azért sietek oly nagyon - hazudozott a jóféle bátya...

A gazdag ember alig hogy hazatért, elbeszélte a feleségének az egész dolgot, hogy jutott halász öccse a temérdek kincshez. Aztán kettecskén szépen kifőzték, hogy ha az öccsük három macskát vitt a királynak, majd visznek ők akkor három zsákkal. Evégett három faluból összeszedték a macskákat. De még a hetedikből is hozták, ahogy hallották milyen jó ára van a macskának. De nem is csoda, mert aki mit kért, azt adtak neki. Véka búza, zsák burgonya, oldalszalonna, bödöny túró és akó bor vándorolt el egy-egy macskáért, úgy hogy, mikorra beszerezték a három zsák macskát, kamra, padlás, pince, verem mind kiürült.

Elkészül a gazdag ember a szolgájával együtt a hosszú útra, befogja négy lovát a kocsiba s felrakja a három zsák macskát. Képzeltetni, az a temérdek macska mindenütt, amerre csak mentek, milyen nyávukolást vitt véghez, úgy hogy ország-világ kiállt csodájára. A gyermekek az egyik falutól a másikig kísérték a kocsit, a kutyák pedig megugatták. S lőn olyan iszonyatos zaj, hogy a gazdag ember szinte megőszült belé. Végre mégis elértek a királyi várba.

- No Jancsi, - mondja a gazdag ember - te maradj itt a kocsinál, majd én bemegyek. De add ide az ostort, hogy ha azok a gyalázatos patkányok az orromnak esnek, legyen mivel szétütni köztük.

Beállít a gazdag ember a király elé, köszön neki:

- Adjon Isten jó napot felségednek!

- Fogadj Isten, gazdag ember. Mi járatban vagy?

- Ajándékot hoztam felségednek s csak azért nem hoztam be, mivel nem tudtam, hogy hová parancsolja szállíttatni, ide-e, vagy máshová?

- Hát mit hoztál nekem, gazdag ember?

- Mit hoztam? Azt hoztam, ami felséged előtt a legkedvesebb s arannyal, ezüsttel fizet érte.

- Ugyan mi lehet az, gazdag ember?

- Mi lehet? Majd meglátja felséged. Ha én azt megmondanám, tudom, még a szavamat is megaranyoztatná.

- No de mégis, ugyan mi lehet az?

- Hogy teljék felséged kívánsága, megmondom: azt hoztam, amit az öcsém hozott s már annak tetszik ismerni személyét.

- Ismerem; az ér mellett a dombtetőn lakik s halászzal keresi kenyerét.

- Igen, igen! De én sokkal többet hoztam ám, mint az öcsém!

- No hát, csak hozd be!

Kimegy a gazdag ember és a szolgájával együtt becipeli a király szobájába a három zsák macskát. Amint a szobába értek, a gazdag ember hirtelen kioldja a három zsákot s kizúdítja a sok macskát.

Hogy már egy álló hétig nem ettek, aztán hogy egy hét óta zsákban voltak: elzüllött, elvadult a sok macska. De tett is olyan csetepatét, olyan pusztítást, amelyet még ember nem látott. Egyik az ablaknak, másik a tükörnek szaladt, harmadik az üvegszekrénybe rontott s ott mindent összevissza tört: üvegeket, azokat a drága poharakat, csészéket s tudja Isten, még mit nem! Hogy ím az ajtók nyitva voltak, a macskák elárasztották az egész rezidenciát s mindent, ami csak törekeny jószág volt, összetörték.

A király erre emberek után kiáltott, a királyné sikoltozott, mert egy macska megkarmolta a karját s piros vére csakúgy csepegett a fehér selyem ruhájára, a kis királyfiak meg torkuk szakadtából sivalkodni kezdettek. A nagy lármára és sikoltozásra végre beszaladtak a katonák, ki karddal, ki puskával s agyonverték a macskatábor.

A gazdag ember nem volt se holt, se eleven. Csak úgy állt ott, mint egy gyermek, aki tudja, hogy rossz fát tett a tűzre s ezért kikap. De mint a gyermek is megugrik a verés elől, ha szerét teheti, úgy a gazdag ember is a nagy zavarban uccu, vesd el magad! kiosont a palotából és szaladt világgá.

Még most is szalad, ha meg nem állt. Nem is mert többé a maga falujába hazamenni, mert otthon »macskakupecnek« neveztek. Egyszer csak holt hírét hozták, hogy itt, meg itt az árok mellett megfagyott. Mindenét a halász örökölte. Lett is belőle olyan gazdag ember, hogy még magának a királynak is csak kevéssel volt több pénze.

Pancimanci.

Egyszer volt, hol nem volt, még az Operenciás-tengeren is túl, volt egy szegény asszony. Annak a szegény asszonynak volt egy igen rest leánya, aki soha semmit se lendített a ház körül, hanem vagy a padon ült a ház előtt, vagy pedig a faluban sétálgatott előre-hátra.

Váltig ütötte-verte az anyja, de nem használt semmit.

Egyszer éppen olyankor pufolta, mikor a királyfi többedmagával arra sétált. Megszólítja a királyfi:

- Ugyan, szegény asszony, miért üti kend azt a leányt olyan nagyon?

- Ó, felséges királyfi, hogyan ütném, mikor mindenfelét megfon aranyfonálnak, amit elől-utól a ház körül talál. Most is, míg a városban voltam kenyeret keresni, minden ágyamat megfonta aranyfonálnak. Most már az sincs, amire lehajtsuk fejünket.

Nagy szeget ütött ez a királyfi fejébe: »Ejnye, de derék leány, jó volna ez nekem!«

Máskor megint arra sétált a királyfi, megint csak ütötte-verte a szegény asszony a leányát. Azt kérdi a királyfi:

- Miért üti-veri kend, szegény asszony, azt a leányt megint?

- Ó, felséges királyfi, hogyan ütném-verném, mikor még a sövényt is mind felfonta aranyfonálnak.

Még nagyobb szeget ütött a dolog a királyfi fejébe.

Harmadszor már szántszándékkal vette arra az útját. Hát megint csak ott kínoztatta a leányát a szegény asszony.

Akkor már éppen nem állhatta meg a királyfi szó nélkül:

- Ejnye ilyen-amolyan asszonya! Minek üti-veri kend azt a szegény leányt?

- Hogyan ütném, felséges királyfi, mikor még a ház tetejéből is mind aranyfonalat fon, pedig az nem kell.

- Azért bizony sohase üsse-verje, hogy olyan jó fonó. Elveszem én, majd lesz énnálam miből fonni aranyfonalat.

Nagyon megörült a szegény asszony, hogy megszabadulhat attól a rossz leánytól. A királyfi is megörült, mert szép is volt a leány, de azt is meggondolta, hogy ha még a sövényből is aranyfonalat csinál, hát önála a drága szép lenből milyet fog majd fonni?!

Nem is húzták-halasztották a dolgot, megesküdtek s olyan lakodalmat csaptak, hogy Hencidától Boncidáig folyt a sárga lé.

Egy héttel a lakodalom után mondja a királyfi a feleségének:

- No, édes feleségem, te talán meg is unod magad, hogy nem fonhatsz. Hanem ne félj, majd hozok én már lent. Holnap vásár lesz itt a szomszéd városban, majd veszek ott vagy egy szekérrel.

Vett is a királyfi annyit, hogy nyolc ökör alig bírta haza.

- No, feleségem, most már fonhatsz.

A szegény királyné nem merete megmondani, hogy ő nem tud fonni. Bezárkózott egy szobába, ott sírt-rítt három nap, három éjjel. Harmadik éjtszaka, amint ott sír-rí, éjfél tájban megzörgeti valaki az ablakot.

- Nyisd ki királyné, az ablakodat!

A királyné kinyitotta, beugrott rajta egy kis ember. Három arasz volt a hossza, két rőf a bajusza, egy sing a szakálla. Megszólította a királynét:

- Tudom, mi a bajod, felséges királyné. De tudok ám én azon segíteni. Én három nap alatt azt a sok lent mind meg tudom fonni aranyfonálynak. Addig te találj ki a nevem. Ha kitalálsz, itthon maradsz, ha ki nem találod, elviszlek magammal.

Gondolkozott a királyné, mitevő legyen? Utoljára is arra határozta el magát, hogy odaadja a lent. Mindegy, akár így, akár úgy hal meg.

A kis ember elvitte a sok lent. Most a királyné még szomorúbb lett, mert sehogy se tudta a kis ember nevét kitalálni.

Másnap kiküldte a királyfi az ő vadászait az erdőre. Este, amint hazajönnek, azt találja tőlük kérdezni:

- Mi újság, fiúk?

- Jaj, felséges királyfi, - kezdi az egyik - tudnék én valamit, de tán el se hiszi felséged.

- Már miért ne hinném? Elhiszem biz én, csak mondd el!

- Hát, felséges király, amint az este ránk esteledett az idő, a többiek tüzet raktak, elkezdtek danolni. Én, hogy nagyon álmos voltam, ott hagytam őket, elindultam az erdőbe, hogy majd valami jó homokos helyet keresek magamnak, ahova lefeküdjem. Amint barangolok előre-hátra, egy pislogó tűz ötlik a szemembe. Én is mingyárt arra fordítottam a szekerem rúdját, hogy megnézzem, mi az ott? Hát látom, hogy egy picit kis tüzet ugrál keresztül-kasul egy picit kis ember. Három arasz volt a hossza, két rőf a bajusza, egy sing a szakálla. Mindig azt kiabálta: »Én vagyok Pancimanci, az én nevem senki sem tudja. Sütök-főzök, holnapután szép menyasszonyt hozok.« Én azzal eljöttem onnan, hogy majd a pajtásaimnak is megmutatom a csodabogarat. De mire visszamentünk, hűlt helyét találtuk.

Mindenki elcsodálkozott ezen a furcsaságon, csak a királyné örült meg neki, mert tudta, hogy az az ő embere. Este nagyvígan ült a szobájában, még az ablakát is nyitva hagyta. Egyszer csak ugrik be rajta egy kis ember.

- No királyné, kitelt a három nap; hazahoztam a sok drága aranyfonalat. Hát te kitaláltad-e az én nevemet?

- Hallgass, Pancimanci, hogyne találtam volna!

Leesett az álla szegény Pancimancinak. Szó nélkül hordta be a sok aranyfonalat a kamrába.

Másnap reggel bevezeti a királyné az urát karonfogva a kamrába, mutatja neki a sok aranyfonalat.

- Nézd csak, kedves uram, felséges király, de sok szép aranyfonalat fontam.

A királynak majd elvette a szeme világát a nagy fényesség, úgy annyira, hogy félre kellett neki fordulni. Összevissza csókolta a feleségét.

Harmadnap abban a városban volt vásár, ahol a királyfi lakott. Kiment a királyfi, összevásárolt minden lent, ami csak a vásárban volt. A királyné azalatt otthon sírt-rítt; nem tudta, mit csináljon megint a sok lennel. Egyszer eszébe jutott, hogy lakik ott közelében három koldus-

asszony, akik közül az egyiknek háta volt kipúposodva, a másodiknak az ajka ért le a melléig, a harmadiknak a nyelve verte a hasát. Ezeket magához hívatta királyné s megparancsolta nekik, hogy ha majd a király otthon lesz, menjenek oda koldulni s ha kérdi a király, mitől lettek olyan nyomorékok? mondják: a sok fonástól.

Úgy is lett. Hazament a király, megebédelt, délután kiment az udvarra sétálni. Amint ott sétálgat, egyszer csikorog a kis ajtó. Odanéz a király, látja, hogy alig tud rajta bejönni egy szegény asszony, olyan púpos a háta. Odamegy a királyhoz, kéri, hogy az Isten nevében ne sajnáljon neki adni valamit.

A király adott neki egy aranyat, de megkérdezte tőle:

- Ugyan, szegény asszony, mi dolog az, hogy a kend háta úgy kipúposodott. Vagy talán ilyen volt mindig?

- Jaj, felséges király, nem volt olyan szép leány, mint én ebben a városban egy sem. De nagyon dolgos voltam, mindig fontam, éjjel-nappal s a sok üléstől így kipúposodott a hátam.

A király gondolkozóba esett, hogy hátha az ő felesége is így megpúposodnék. De csak járkált tovább. Egy kis idő múlva megint csak nyílt a kis ajtó. Megint jött rajta be egy koldusasszony, akinek az ajaka a mellét verte. Ennek is adott a király egy aranyat s ettől is megkérdezte, mitől nőtt úgy meg az ajaka.

- Jaj, felséges király, - felelt a koldusasszony - nem volt olyan szép leány, mint én, nagy darab földön. De sokat fontam, sokat rágtam a kendert, utoljára így megnőtt az ajakam.

Már itt a király arra gondolt, hogy megmondja a feleségének, hogy kevesebbet fonjon. Neki is indult, hogy bemegy a házba, de a kutyák elkezdtek ugatni. Hát csak megnézte, hogy ki jön? Nem más ment befelé, mint a harmadik koldusasszony, akinek a nyelve a hasáig lógott.

- Hát a kend nyelve mitől nőtt ilyen nagyra? - kérdi tőle a király.

- Jaj, felséges király, biz ez a sok fonástól. Sokat kell nyálazni a fonalat, mikor fon az ember, attól nőtt így meg.

A király beszaladt a feleségéhez, elmondta neki, hogy mit látott-hallott, milyen volt a három koldusasszony.

- De nem is engedem ám, hogy többet fonj, még csak egy arasnyi fonalat se!

A királyné tettette magát, mintha ő bánná legjobban a dolgot. Elkezdett sírni-ríni, de nem használt semmit.

A király a sok lent mind megégettette, még a hamuját is kihordatta az udvarából.

Aznapságtól fogva semmi gondja sem maradt a királynénak. Még ma is boldogul élnek, ha meg nem haltak.

Babszem Jankó.

Hol volt, hol nem volt, volt a világon egy szegény ember meg egy szegény asszony. Nem volt nekik egy csepp gyermekük sem, pedig az asszony mindig azon sírt-rítt, mindig azon kérte az Istent, hogy áldja meg őt egy fiúgyermekkel.

Egyszer az ember kint volt a tanyáján, szántogatott két ütött-kopott girhes ökrön, az asszony meg ezalatt ételt főzött neki.

Amint ott főzögetett, megint eszébe jutott, hogy milyen jó volna, ha most egy fia volna, aki kivigye az apjuknak az ételt: »Oh én Uram, Istenem, - mormolja magában - csak egy akkora kis gyermeket adj, mint egy babszem, holtomig mindig áldalak érte.« Alig mondta ezt ki, ott termett egy babszemnyi kis fiú előtte a padkán s elkiáltotta magát:

- No, édesanyám, itt vagyok! Hanem már most nekem főzzön gombócot, mert olyan éhes vagyok, mint a farkas. Azután majd kiviszem édesapámnak az ételt, ha jóllaktam. De úgy főzzön kend, mintha huszonnégy kaszásnak főzne.

Főzött neki az asszony fél véka lisztből gombócot, kitálalta elibe. Babszem Jankó az utolsó falatig megette. Kérdezi tőle az anyja:

- No, fiam, jóllaktál?

- Dehogy laktam, édesanyám, még fél fogamra is kevés volt, azért főzzön még kend.

Megint főzött neki fél véka lisztből, megint mind egy falatig megette Jankó. Kérdezi megint az anyja:

- No, fiam, jóllaktál-e már?

- Dehogy laktam, édesanyám, tán még éhesebb vagyok. Jó lenne, ha főzne még kend.

Megint főzött az asszony egy véka lisztből, azt is megette a fiú. Kérdezi az anyja:

- No, fiam, jóllaktál-e már valahára?

- *Ettem*, édesanyám, *ettem*. Hanem már most hol van az az étel, hadd vigyem édesapámnak!

Kitálalta az asszony egy szilkébe az ételt, azt belekötözte egy kasornyába s nagy sok ellenkezés után - mert eleinte nem bízott benne, hogy elbírja - odaadta Jankónak, hogy no hát vigye. Fejére kapta Jankó, szaladt vele ki a tanya felé. Amint ment, mendegélt, előtalált egy hatökrös szekeret egy béressel. Jankó el volt fáradva; kapta magát, föltette az ételt hátul a szekérre, maga meg bebújt az egyik ökör fülébe. Amint így mentek, elkezdett a béres fütyölni. Csak hallgatja Jankó, egyszer aztán nem állhatja szó nélkül. Kiszól az ökör füléből:

- De hegyes, haj! De majd nem lesz az olyan hegyes, voltam a kovácsnál, hogy reszeljen el belőle.

Hallja ezt a béres, nézeget szét, hogy ki beszél hozzá, de nem lát senkit. Megint elkezd fütyölni, megint kiszól Jankó:

- De hegyes, haj! De majd nem lesz az olyan hegyes, voltam a kovácsnál, hogy reszeljen el belőle.

Megint fülel a béres: »De már itt csakugyan beszél valaki!« Néz mindenfelé, nem lát senkit.

- No - gondolta magában - talán csak a szél volt. - Megint rákezdte a fütyüt, megint kikiáltott Jankó:

- De hegyes, haj! De majd nem lesz az olyan hegyes, voltam a kovácsnál, hogy reszeljen el belőle.

Erre aztán megijedt a béres, nem mert többé fütyölni, hanem meglapult, mint a légy Szent Mihály-nap után. Egyszer - jó idő múlva - szól az ökörnek:

- Csálé, Bimbó!

Jankó kikiált az ökör füléből:

- Csak azért is hajsza, Bimbó!

Megint szól a béres:

- Hajsza, Csákó!

Megint kikiált Jankó:

- Csak azért is csálé, Csákó!

- De már itt sehogy se megy istenesen a dolog - gondolja a béres. De azért még egyszer megpróbált szólni az ökörnek:

- Csálé, Bimbó; hajsza, Csákó!

Megint kikurjant Jankó:

- Csak azért is csálé, Csákó; hajsza Bimbó!

De már erre a béresnek is inába szállott a bátorsága:

- Itt akárhogy, mint, de ördögnek kell lenni! Uccu! mintha ostorral csapnák, megoldotta a kereket, elszaladt, hogy az agár se érte volna utól. Jankó pedig az ökörhajtó ostort kezébe vette, elkezdett vele cserdíteni, hajtotta az ökröket az apja tanyája felé.

Az apja, amint ott szántogatott két ütött-kopott girhes ökrön, egyszer látja, hogy megy arra egy hatökrös szekér, de senki sincs körülötte. Az ostor is csak magától pattogott. Megijedt erre, szaladni akar, de Jankó elkezdi utána kiabálni:

- Ne szaladjon kend, édesapámuram, csak én vagyok, a kend fia, ételt hoztam.

Erre aztán megállt az apja, elvette az ételt, hozzáfogott az evéshez. Míg ő evett, Jankó befogta a hat ökröt az ütött-kopott girhes ökrök helyébe az ekébe, elkezdett rajtuk szántani. Nem kellett nekik segítség, még maga se csinált semmit, csak az ökör füléből pattogtatott. De azért úgy meg lett szántva a föld, hogy jobban se kellett.

Ezalatt arra ment egy nagy úr négylovas hintón. Jankó éppen akkor volt a fordulónál, mikor ott mentek el. Nézi az úr a hintóból, hogy az ökör magától megy, az eke magától szánt, az ostor magától pattog.

- Miféle csoda ez? - gondolja magában. - Eredj, Pista inas, kérdezd meg, hogy ki hajtja azt az ökröt? Ki tartja azt az ekét? Ki cserdít azzal az ostorral? Aztán hívd ide azt az embert, aki amott eszeget!

Előhívta Pista inas azt az embert.

- No, szegény ember, - kérdezi az úr - ki csinálja mindezt a csodát?

- Hát biz azt, nagyságos uram, csak a fiam, Babszem Jankó, aki az ökör fülében ül, onnan cserdít.

- Adja el kend nekem azt a gyereket, megveszem jó pénzen.

A szegény ember nem akarta. De akkorra Jankó is odament, biztatta az apját, hogy csak adja el, majd visszaszökik ő nemsokára. Így hát megalkudtak egy véka aranyban, ezüstben. A szegény ember - aki most már gazdag ember lett - befogta a hat címeres ökröt a szekérbe, rátette a sok kincset, hazament. Olyan úr lett, mint egy kis király. Az úr pedig papirosba göngyölgette Jankót, beletette a dolmánya zsebébe, hazavitte. Otthon meg se nézte, hanem papirostól beletette egy kis aranyládába, azt egy nagyobb ezüstbe, azt meg egy még nagyobb rézbe, azután mindegyik ládát bezárta hármassal. Másnapra aztán összehívta a tenger sok vendéget, nagy dinom-dánomot csapott. Mikor vége volt az ebédnek, behozta a hármassal, mondta, hogy mutat ő most valami furcsát, amelyet még sohasem láttak. Bámultak a vendégek a ládára, mint borjú az új kapura, várták, hogy mi lesz már ebből? A házigazda lassan kinyitogatta egymás után a zárat, kivette a kis papirost, elkezdte kifelé göngyölgetni. Csak göngyölgeti, csak göngyölgeti, egyszer csak szétesik a papiros, az úrnak kezében marad a - nagy semmi. Nevettek a vendégek, a gazda meg irult-pirult, dühös is volt, szégyelte is magát. De hiába, arról már nem lehetett tenni.

Babszem Jankó pedig, aki még az úton kiszökött volt a papirosból, ment, mendegélt hetedhét ország ellen. Egyszer előtalált tizenkét szekeret vassal megrakva. Az egyik szekér egy kátyúban megfeneklett.

Sehogy se tudták kihúzni, pedig huszonnégy ökröt is fogtak bele. Jankó is odamegy, mondja, hogy ha neki annyi vasat adnak, amennyit elbír, kíséri a szekeret. Az emberek megígérték neki; gondolták magukban, hogy ez bizony egy jó nagy szeget sem bír el. Amint az alku megvolt, megkapta Jankó a szekér rúdját, úgy kirántotta a sárból, mintha ott se lett volna. Azután elkezdte az első szekéren, az utolsóig mindnyájáról leszedte a vasat, mind a vállára tette, azzal, mintha teher se volna rajta, ballagott. Az emberek, egy szó nem sok, de annyit se tudtak szólni a nagy bámulás miatt. Csak tátották szemüket-szájukat s mire aztán eszükre jöttek, Jankó már hegyen-völgyön túl járt. Űthették bottal a nyomát.

Vitte aztán Jankó a sok vasat, ment vele egyenesen egy kovácshoz. Arra ráparancsolt, hogy neki abból a száz mázsa vasból csináljon egy buzogányt. De jó erősen megcsinálja, mert neki olyan imilyen-amolyan munka nem kell. Megcsinálta a kovács, ahogy tudta. Mikor készen volt, felkapta Jankó, felhajította egyenesen az ég felé. Azzal bement, hozatott magának egy akó bort, azt szép csendesen megiszogatta. Mikor a legutolsó pohárral is megitta, akkor esett vissza a buzogány. Bement három ölnyre a földbe. Kihúzta Jankó, hát kétfelé volt esve. Megint ráparancsolt a kovácsra, hogy csinálja meg erősebben. Elkészítette a kovács. Mikor készen volt, megint felhajította. Jankó megevett egy véka lisztből készült gombócot, megivott rá egy cseber bort. Mikor az utolsó falatot lenyelte, az utolsó pohár bort megitta, akkor esett le a buzogány. Lefúródott hat ölnyre a földbe. Kihúzta Jankó, nézte, hát megint ketté volt repedve. Megint ráparancsolt a kovácsra, csinálja meg azt, de ha most is kettéreped, akkor jaj neki! Összeforrasztotta a kovács. Mikor kész volt, megcsóválta Jankó, felhajította, amint csak bírta, azzal bement aludni. Mikor már jól kialudta magát, felkelt, kiment. Éppen akkor esett vissza a buzogány. Lefúródott tizenkét ölnyre a földbe. Kihúzta Jankó, nézegette, hát nem volt semmi baja. Megörült Jankó, vállára kapta a buzogányt, ment vele hetedhétország ellen. Amint ment, mendegélt, előtalált tizenkét zsványt. Azok elébe állottak nagy fennen, hogy majd így fosztják, úgy fosztják ki. De Jankó sem ijedt meg a maga árnyékától. Rálegyintett a haramiavezérre a buzogány nyelével, a vezér elnyúlt, mint a béka; nem evett többet az Isten kenyéréből. Megijedt erre a többi zsvány, térdre estek Jankó előtt, hogy csak az életüknek kegyelmezzon meg, őt választják vezérüknek. Megkegyelmezett nekik Jankó, a vezérséget is elvállalta, mire aztán megitták az áldomást.

Még aznap este el is mentek lopni egy gazdag ember házához. Ott Jankó bebújt a kamra ablakán, kinyitotta az ajtót, azzal elkezdett kifelé hányni mindent, amit csak a kamrában talált: egész oldalszalonnát, disznóhúst, egész zsák búzát, de amellet ordított torkaszakadtából:

- Nesztek szalonna, nesztek búza, nesztek disznóhús!

Hiába csitították a betyár pajtásai, hogy ne kiabáljon! Mindegy volt neki, még annál jobban kiabált. A nagy lármára felébredt a gazda, meg a sok béres, kocsis. A betyárok megijedtek, elszaladtak, ott hagyták Jankót. Ez aztán szegény, mit csináljon?

Hová bujjék, hogy meg ne lássák? Ott volt egy nagy korpászsák, abba ugrott bele s meghúzta magát a korpa közt. Az emberek egy darabig keresték, hogy hova lett az a betyár, aki a kamrában volt. Hogy aztán nem találták, - mert egyiknek se jutott eszébe, hogy a korpa közt keresse - hát csak megint lenyugodtak. Hanem az egyik béresnek eszébe jutott, hogy most egy bajjal adni kellene a tehénnek is. Telemerített hát egy szakajtót korpával, vitte ki az ólba.

Itt, mi történt, mi nem - tudom, úgy is kitalálnák, de csak mégis elmondom: Jankó is közibe keveredett annak a korpának, amit kivitt a béres, megette a tehén.

Másnap a szolgáló, mikor fejni akart, rálegyintett a tehénre:

- Farta te!

Jankó is kikiált a jó meleg kvártélyból:

- Csak azért se farta te!

Megint szól a szolgáló:

- Farta te!

Megint kikiált Jankó:

- Csak azért se farta te!

Megijed a szolgáló, nézeget mindenfelé, szénatartóba, jászolba, sehol sem lát senkit. Még egyszer szól a tehénnek:

- Farta, bocikám!

- Csak azért se farta, bocikám!

De már annyi bátorsága csakugyan nem volt a szolgálónak, hogy tovább is ott maradjon. Szaladt a gazdához:

- Gazd'uram, gazd'uram, jöjjön hamar, valamennyi ördög, boszorkány, mind az istállóban van!

Kimegy a gazda, nézeget széjjel, nem lát semmit. Szól a tehénnek ez is:

- Farta te!

Kikurjant Jankó is:

- Csak azért se farta te!

- No már itt - gondolja a gazda - csakugyan nem jól megy a dolog, itt boszorkánynak kell lenni. Felkap egy seprűt a balkezébe, egy másikat telehint sóval, keresztbe fekteti a küszöbön, egy koszorú hagymát az ajtó sarkára akaszt, azzal elkezd a seprűvel verni a tehenet.

- No már erre csakugyan elmegy az a kutya boszorkány!

De biz az a sok munka mind kárbaveszett, mert akár mint verték a tehenet, Jankó csak nem tágitott, mindig kiabált. Utoljára mit volt mit tenni, le kellett vágatni a tehenet. A húsát elmérték, a belét meg odaadták egy szolgálnak, hogy vigye ki a folyó partjára, mossza ki. Kivitte a szolgáló, elkezdte darabolgatni a beleket egy késsel.

Amint ott darabolgatja, észreveszi ám Jankó is, hogy késsel forgolódnak körülötte. Uccu! neki se kell egyéb, megijed, elkiáltja magát a sok pacal közül:

- Meg ne szúrj, te!

A szegény szolgáló majd hogy hanyatt nem esett ijedtében. Elhajította a belet, futott haza, amint csak az Isten futnia engedte s elmondta, hogy ő többet hozzá nem nyúl annak a tehennek semmijéhez, ha mingyárt felakasztják, vagy kerékbe törik is, mert akörül minden olyan ördögös, úgy tele van az ördöggel, boszorkánnyal, hogy még olyat senki se hallott. De hisz ő többet hozzá nem nyúl egy ujjal sem; nem ő!

A belet pedig, ami ott maradt a vízparton, egy kódorgó éhes farkas megette Jankóval együtt. El volt aztán Jankó szép csendesen a farkas gyomrában. Hanem két-három nap múlva unni kezdte a dolgot: »Nem jól megy ez így sehogy; ki kellene innen valahogy jutni.« De hiába volt minden okoskodás, ha egyszer benne volt a farkasban, mint Bertók a csíkban, amúgy könnyűszerrel biz onnan ki nem jöhetett. Mit csináljon, mit csináljon? Holta napjáig csak nem maradhat a farkas gyomrában! Utoljára aztán azt gondolta ki, hogy elkezdett kiabálni, mint akit nyúznak:

- Elébe a farkasnak, elébe a farkasnak!

A farkas se vette tréfára a dolgot, megijedt a nagy kiabálástól, elkezdett szaladni, a farkát a lába közé csapta, nyargalt, amint csak bírta. De mentől jobban vágatott, annál jobban kiabált Jankó. A farkas nem mert megállani, azt gondolta, mindenütt nyomában van vagy ötven vadász, olyan nagy ordítást vitt végbe Jankó. Szaladt, szaladt, míg a lába bírta, hanem egyszer aztán csak felfordult, végignyúlt a földön, búcsút vett az árnyékvilágtól. Erre aztán Jankó is szedte-vette a sátorfáját, kimászott a döglött farkas száján. Szétnézett, hogy melyik sarkán lehet a világnak? Hát mit látott? Nem mást, mint egy szép palotát. Nem igen gondolkozott sokáig, felment bele, hogy akárki lakik ott, megtudakolja tőle, melyik szöglete ez a világnak? Akkor aztán, ha ezt megtudja, vagy csá' vagy hajsza, valamerre.

Felment hát a palotába, benyitott a legszebb ajtón, belépett egy cifra szobába. Hát ott látta az apját, meg az anyját egymás mellett ülni a nagy uraságban. Megörült ő is, de meg azok is; elmondták neki, hogy abból az egy véka aranyból-ezüstből gazdagodtak így meg.

- De most már, kedves gyermekünk, ne is menj sehova, maradjunk együtt, éljünk együtt holtunk napjáig.

Jankó is beleegyezett, otthon maradt. Tán még most is élnek a nagy uraságban, ha meg nem haltak.

János királyfi és Szélike.

Hol volt, hol nem volt, még az Operenciás-tengeren is túl volt egy király. Annak volt egy fia, úgy hívták, hogy János. Egyszer a király azt mondja Jánosnak:

- Eredj, fiam, hetedhétország ellen világot látni, úgy hamarább lesz belőled valami.

Útifüvet kötött hát János királyfi a talpa alá, hátára vett egy szőrtarisznyát, kezébe pedig egy nagy görcsös botot, azzal elindult hetedhétország ellen világot látni. Amint mén, mendegél, egyszer előtalál egy igen-igen hosszú vékony embert.

- Adjon Isten jó napot! - mondja a vékony ember.

- Adjon Isten neked is! - fogadja a királyfi - Ki vagy te? Micsoda mesterséged van?

- Én bizony Villámgyors vagyok. Ha megindulok futni, olyan sebesen haladok, mint a villám-lás.

- A bizony szép volna - mondja János. Hát éppen ekkor ugrott ki egy gyönyörű szarvas az erdőből. Amint ezt meglátta a királyfi, azt mondja Villámgyorsnak:

- No hát, ha olyan futós vagy, ahol az a szarvas, fogd el!

Nem várja Villámgyors, hogy ezt kétszer parancsolják, hanem kapja magát, hirtelen utána rugaszkodik a szarvasnak és - akár hiszitek, akár nem, olyan igaz, mint az öklöm, bizonyítja a könyököm, ott voltam, ahol beszélték - három lépéssel elérte a szarvast.

- Nem állnál mellém kenyerespajtásnak? - mondja neki a királyfi, mikor a szarvast odavitte.

- Dehogyan nem, nagyon örömet!

Most már ketten mentek, mendegéltek. Útközben, amint egyről-másról locsogtak-fecsegték, egy izmos, széles vállú emberre találtak.

- Adjon Isten jó napot! - mondja a széles vállú ember.

- Adjon Isten neked is, - fogadja a királyfi. - Ki vagy te? Micsoda mesterséged van?

- Én bizony Hegyhordó vagyok. A hátamon akármilyen nagy hegyet könnyen elbírok.

- Ejnye, próbáld meg, - mondja neki János királyfi - a bizony szép, ha igaz.

Ekkor Hegyhordó a hátára vett egy nagy hegyet, aztán könnyen vitte.

- E bizony szép, e bizony szép! Nem állnál hozzánk kenyerespajtásnak?

- Dehogyan nem, nagyon örömet!

No most már hárman mentek, mendegéltek. Egy darab idő múlva előtaláltak egy igen nagymellű embert.

- Adjon Isten jó napot! - mondja a nagymellű ember.

- Adjon Isten neked is! - fogadja a királyfi. - Ki vagy te? Micsoda mesterséged van?

- Én bizony Fúvó vagyok. Olyan erősen tudok fújni, hogy egy fúvásra a háztetők mint a pelyhek szállnak a levegőben. A legnagyobb s legerősebb fák közül két-háromszázat ki tudok fújni a földből csak egy szusszanásra.

- Lássuk hát no, - mondja neki János királyfi - próbáld meg, úgyis amott van néhány nagy cserfa; ha legény vagy, fújd ki.

Ekkor Fúvó oly erővel kezdett fujni, hogy azt a néhány fát, amiket neki János királyfi mutatott, mint a pelyhet röpítette ki a földből. Úgy megkóvályogtak a levegőben, mint a gíz-gaz a nagy forgószelemben.

- Nem állanál hozzánk kenyerespajtásnak?

- Dehogyan nem, igen örömet!

No most már négyecskén baktattak. Rövid idő múlva megint előtaláltak egy nyilas embert.

- Adjon Isten jó napot! - köszön a nyilas ember.

- Adjon Isten neked is! - fogadja a királyfi. - Ki vagy te? Micsoda mesterséged van?

- Én bizony Jólaláló vagyok. Olyan jól tudok célozni, hogy egy köről lelövök egy borsószemet anélkül, hogy a kőhöz csak hozzá is érne a nyílvegyőm.

- Próbáljuk meg, mondja neki a királyfi - vajjon úgy áll-e, amint mondd?

Ekkor egy borsószemet rátettek egy körre. Hát úgy lelőtte róla, hogy a nyíl a követ még csak akkora darabon se érintette, mint egy légyvegye.

- No még ilyet nem láttam ám - mondja a királyfi. - Nem állanál közénk kenyerespajtásnak?

- Dehogyan nem, nagyon örömet!

No most már öten voltak. Amint így mentek, megdőltek, egyszer előtaláltak egy zömök embert.

- Jó napot adjon Isten! - köszön nekik a kis ember.

- Adjon Isten neked is! - fogadja János királyfi. - Ki vagy te? Micsoda mesterséged van?

- Engem Péternek hívnak. Én, ha a fejem a földre teszem, mindent tudok, amit az emberek gondolnak és cselekszenek.

- Nem állanál hozzánk kenyerespajtásnak? - kérdi tőle a királyfi.

- Dehogyan nem, nagyon örömet!

Igy mentek aztán hatan hetedhétországon is túl. Elértek Tündérországra. Volt ottan egy igen-igen gazdag és hatalmas király. Annak volt egy gyönyörűséges leánya, aki olyan csodaszép volt, hogy már a képíró sem festhetett volna nálánál szebbet. Ez a királykisasszony olyan gyorsan tudott futni, mint a szél, még a lába sem érte a földet.

Kihirdette a király az egész országban, hogy aki az ő leányát futás közben elhagyja, annak adja feleségül. De, aki nem bízik a lábában, az meg se próbálja a futást. Mert ha csak egy lépéssel is hátrább marad Szélikénél, - így hívták a királykisasszonyt - azt olyan helyre téteti, honnan a talpa nem éri a földet. Jöttek is sokan, szegények, gazdagok, nagyobb-nál nagyobb urak. De mindnyájának csak arra ment az ügye, hogy utóvégre úgy járták a táncot, úgy verték össze a bokájukat, amint a szél fujta.

Egyszer a fülébe ment ez a hír a hat kenyerespajtásnak is. Nem tétováztak hát soká, hanem elküldték Villámgyorsat rögtön a királyhoz, hogy próbáljon szerencsét s most mutassa meg, hogy mit tud. Bemegy hát Villámgyors a királyhoz s azt mondja neki:

- Király uram, én szeretnék párost futni a királykisasszonnyal.

- Jól van, fiam, - mondja neki a király - hát majd holnap reggel jókor gyere el!

Elmegy hát Villámgyors másnap jókor reggel a királyi palotába. Hát uramfia! annyi a tenger-nép mindenfelé, akik azt jöttek nézni, ki lesz már futósabb: Szélike-e, vagy az a hosszú ember - mondom, annyi volt a tenger-nép, hogy végét-hosszát nem látta a szem. Elkezdtek hát futtatni. De Villámgyors Szélikét három ugrással elhagyta és sokkal hamarabb ért a kitűzött helyre.

Nagyon megszégyelte a királyleány, hogy ez az idegen ember túltett rajta. De mit volt mit tenni? Már megesett, a megtörténtet pedig nincs az Istennek az a teremtese, aki meg nem történtté tegye.

- Jól van, fiam, - mondja a király Villámgyorsnak - látom, hogy te is tudsz valamit. De a leányomnak aligha valami baja nincs, mert nem hiszem, hogy máskülönben még csak a nyomába is hághatnál. Fussatok holnap még egyszer párost.

Villámgyors azt se bánta. Már jól feljött másnap a ruhaszáritó csillag, a nap, midőn elkezdték a futtatást. Annyi volt most is a néző, mint a csillag az égen. Minden módon mesterkedett Szélike, de hiába, mert most is csak elhagyta Villámgyors és sokkal hamarabb ért a kitűzött célhoz. A királyleány majd hogy a föld alá nem bújt szégyenletében. De mit volt mit tenni? Megtörtént a dolog.

- No fiam, - mondja a király Villámgyorsnak - fussatok holnap még egy párost, mert hogy ki a futósabb, tudod, harmadszor válik meg, mint a cigánygyerekek birkózása.

No jól van, Villámgyors abba is beleegyezett. A királykisasszony pedig, hogy több kudarcot ne valljon, egy gyémántos kövű aranygyűrűt küldött neki ajándékba. Annak a gyűrűnek az a tulajdonsága volt, hogy aki azt az ujjára húzta, nem hogy futni, de még csak lépni is alig tudott. De Péter, aki mindent megtudott, ha a fejét a földre tette, megtudta a királykisasszony gonosz szándékát is. De senkinek se mondta meg másnak, csak Jóltalálónak.

Másnap megint kiállottak Szélike meg Villámgyors. Hát Villámgyors, mert éppen az ujján volt a gyűrű, még csak lépni is alig tudott. Ekkor Jóltaláló nyilát hevenyében előkapta és a gyűrű fejét - mert hát ebben volt a varázserő - olyan szépen kilőtte, hogy még! Ekkor Villámgyors három ugrással utólérte Szélikét és jóval előbb ért a célponthoz. A királykisasszonyt pedig ette a méreg, dúlt-fúlt haragjában, majd a nyelvét rágta, hogy az a semmiházi túltett rajta.

A hat kenyerespajtás bement most a király elébe s azt mondták neki, hogy nekik nem kell a királykisasszony, hanem annyi aranyat-ezüstöt adjon helyette, amennyit egyik pajtásuk elbír.

A királykisasszonynak pedig, amint meglátta János királyfit, mintha csak elvágták volna minden haragját. Úgy megjuhászodott, olyan jó s szelíd lett, mint amilyen annakelőtte volt.

A király azonnal előhozatott száz szekér aranyat és ezüstöt, azt felrakták Hegyhordó hátára. De még csak meg se kottyant. Előhordatta hát a király minden drágaságait, késeit, tálaikat, kanalaikat, gyertyatartóit, egyszóval mindent, ami csak aranyból-ezüstből volt és azokat is mind felrakták a többi arany fölébe. Azzal a kenyerespajtások mind a hatan hátat fordítottak a tündérkirály várának.

A tündérkirály csakhamar megbánta, hogy azoknak a bokorból ugrott, nem tudom kiknek odaadta azt a tömérdek sok kincset. Föltette hát magában, hogy utánuk küldi a leányát, mintha azok lopva vitték volna el magukkal. Azután pedig egy regement katonát küld utánuk, hogy koncolják fel azt a hat gazembert, a kincset pedig a királykisasszonnyal hozzák vissza. De hamarabb felérte azt Szélike ésszel, mint az apja. Mert mikorra az ezt kigondolta, már akkor ő hegyen-völgyön túljárt a hat emberrel együtt. Amint ezt megtudta a tündérkirály, borzasztó mód megharagudott s utánuk indított egy regement katonát. De Péter, amint egyszer a fejét a földre tette, észrevette, hogy micsoda szándékkal jönnek utánuk. Azt mondja hát a többieknek:

- No, pajtásaim, most már aligha itt nem hagyjuk a fogunkat! A király egy regement katonát küld utánunk azzal a parancsolattal, hogy minket, hatunkat, aprítsanak össze, Szélikét pedig, meg a nyert kincset vigyék vissza.

- De gyáva vagy, - mondja neki Fúvó - hogy olyan hamar megijedsz! Az egész nem egyéb gyerekjátéknál. Üljetek csak le egy kicsit pihenni, mingyárt számot vetek én velük.

Hát ekkor elkezdett egész erejéből fujni. Fujt-fujt szakadatlanul, amint csak Isten tudnia adta. Hamarjában olyan nagy szélvész kerekített, hogy a por az egész katonaságot lovastul, mindenestül együtt eltemette. - Mikor aztán gondolta Fúvó, hogy no, nem látják azok többé a csillagos eget, felhagyott a fúvással. Elindultak hazafelé.

Mentek, mendegéltek, hát egyszer csak elértek a János királyfi apjának a várába. Ott aztán elosztották egymásközt a teméntelen kincset. Mindnyájan igen nagy urak lettek.

János királyfi pedig feleségül vette a gyönyörű szép tündér Szélikét. Csaptak nagy lakodalmat; üstre főztek, teknőre tálaltak; csak a lé volt kilencféle, hát még a sok, hús nélkül való lé!

Adj' Isten egészségére.

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy király. Ez a király olyan hatalmas volt, hogy ha el-tüsszentette magát, az egész ország népségének rá kellett mondani: »Adj' Isten egészségére!« Minden ember mondta is, csak a csillagszemű juhász nem akarta sohase mondani. Megtudta ezt a király, nagyon megharagudott. Maga elébe hívatta a juhászt.

Elmegy a juhász, megáll a király előtt. Ez a trónuson ült s igen hatalmas volt, meg rettenetes mérges. De akármilyen hatalmas volt, akármilyen mérges volt a király, a csillagszemű juhász mégsem félt tőle.

- Mondd mingyárt: adj' Isten egészségemre! - rivalt rá a király.

- Adj' Isten egészségemre! - szólt vissza a juhász.

- Nekem, nekem, te korhely, betyár, te! - lármázott a király.

- Nekem, nekem, felséges úr! - felelt amaz.

- De nékem, énnékem! - ordított a király és mérgesen verte a mellét.

- Nékem hát, persze, hogy énnékem! - mondta megint a juhász és szelíden verte hozzá a mellét.

Már akkor a király nem tudta, mit tegyen mérgében. Ekkor beleszól az udvarmester:

- Azt mondd te, tüstént azt mondd: adj' Isten egészségére, felséges uram! - Ha nem mondd, halál fia vagy!

- Nem mondom én addig, míg a királykisasszonyt nekem nem adják feleségül - felelt a juhász.

A királyleány is ott volt a szobában, király apja mellett ült egy kisebb trónuson. Olyan gyönyörűséges szép volt, akárcsak egy aranygalamb. De akármilyen gyönyörűséges szép volt, azért elnevette magát a juhász szavára. Mert neki megtetszett a csillagszemű juhász; jobban megtetszett, mint minden királyfi.

A király pedig megparancsolta, hogy vessék tüstént a juhászt a fehér medve tömlőcébe.

El is vitték a drabantok és bevetették a fehér medve tömlőcébe. A medvének két nap nem adtak semmit enni, hogy annál dühösebb legyen. Mikor az ajtót betették, mingyárt megrohanta a medve a juhászt, hogy széttépje s felfalja. De mikor a csillagszemét meglátta, úgy megijedt, hogy inkább magamagát falta volna be. A legtávolabb szögletbe kucorodott, onnan nézte, de bántani nem merte. Pedig éhes volt, csakúgy nyaldosta talpát az éhségtől. A juhász meg le nem vette róla a szemét és hogy ébren tartsa magát, nótákat fujt, mert tudta, ha elaludna, a medve rögtön széttépné.

De nem aludt el.

Reggel jön az udvarmester, hogy megnézzé a juhász csontjait, hát látja, hogy annak semmi baja. Fölvezette a királyhoz, aki rettenetesen megharagudott s azt mondta:

- No, most közel voltál a halálhoz. Mondod-e már: adj' Isten egészségemre?

De a juhász csak azt mondta:

- Nem félek én tíz haláltól sem! Csak akkor mondom, ha a királykisasszonyt nekem adják feleségül.

- Eredj hát a tíz halálba!

És a király megparancsolta, hogy vessék a juhászt az óriás sündisznók tömlőcébe. Be is vitték a drabantok. A tüskés sündisznóknak nem adtak egy hétig enni, hogy annál gonoszabbak legyenek. De amint a disznók nekirohantak, hogy szertefaldossák, a juhász kivett szűrűjéből Vendel-napkor faragott kis furulyát és elkezdte rajta fujni Szent Vendel nótáját. Erre a sündisznók visszahökkentek, aztán meg egymásba kapaszkodva táncba ugrottak.

A juhász úgy szeretett volna kacagni, amint azokat a furcsa állatokat táncolni látta. De nem merte abbahagyni a furulyázást. Tudta, hogy akkor mingyárt rárohannának, felfalnák. Mert ezeknek hiába volt csillagszeme, tíz disznónak nem nézhetett egyszerre a szeme közé. Azért csak fujta a Vendel nótáját, előbb csendesen, de aztán mindig gyorsabban, míg utoljára olyan frisset furulyázott nekik, hogy nem győzték az aprózást s egészen kifáradva egy rakásra dültek. A juhász csak akkor nevetett, de úgy nevetett, hogy még reggel is, mikor az udvarmester jött megnézni, maradt-e valami a csontjaiból, a könnyek végigfutottak orcáján a nagy kacagástól.

Az udvarmester elvezette aztán a királyhoz. Ez még mérgesebb lett, hogy a disznók sem tudták elpusztítani a juhászt s azt mondta:

- No, most közel voltál a tíz halálhoz; hát mondod-e már: adj' Isten egészségemre?

Da a juhász belevágott a szóba:

- Nem félek én száz haláltól sem! Csak akkor mondom, ha a királykisasszonyt nekem adják feleségül.

- Eredj hát száz halálba! - kiáltott a király s megparancsolta, hogy vessék a juhászt a kaszás-verembe.

El is vitték a drabantok a sötét tömlőcbe, amelynek a közepén egy mély kút volt, körülrakva éles kaszákkal. A kút fenekén meg egy mécset égett, hogy ha valakit belevetnek, meglássák, leért-e a fenekére?

Ahogy odavitték a juhászt, arra kérte a drabantokat, menjenek ki egy kicsit, míg ő belenéz a kaszás-verembe; talán még meggondolja magát, mondja-e a királynak: adj' Isten egészségére! A drabantok kimentek, ő pedig felállította a verem mellé a fokosát, arra ráakasztotta a szűrét, tetejébe meg a kalapját tette. De előbb még a tarisznyát is felakasztotta, hogy test is legyen a szűrben, akkor aztán kiáltott a drabantoknak, hogy már meggondolta, biz ő még se mondja. A drabantok bementek, belökték a szűr, tarisznyát meg a kalapot a verembe. Hallgatták, amint esett kaszáról kaszára, míg leért és utána néztek, mint oltotta ki a mécset. Aztán egészen megnyugodva, hogy most már vége a juhásznak, elmentek. Az pedig a sötét szögletben nevetett.

Másnap jön az udvarmester lámpással, hát majd hanyatt esett, hogy meglátta a juhászt. Fölvezette aztán a királyhoz. Ez akkor még mérgesebb lett, de azért mégis megkérdezte:

- No, most száz halálban voltál; mondod-e már: adj' Isten egészségére!

De a juhász csak azt felelte:

- Nem mondom én addig, míg a királykisasszonyt nekem nem adják feleségül.

- Tán olcsóbbért is megalkuszunk - mondja a király, mikor látta, hogy semmi módon el nem pusztíthatja a juhászt, s megparancsolta, hogy fogjanak be a királyi hintóba. Akkor maga mellé ültette és elhajtattott az ezüsterdőbe. Ott pedig így szólt neki:

- Látod ezt az ezüsterdőt? Ha azt mondod: adj' Isten egészségére! - neked adom.

A juhász csak elhült, de azért mégis azt mondta:

- Nem mondom én addig, míg a királykisasszonyt nekem nem adják feleségül!

A király pedig elszomorodott. Odább hajtatott, elértek az aranyvárhoz. Ott pedig azt mondta:

- Látod ezt az aranyvárat? Ezt is neked adom, ezüsterdőt, aranyvárat, csak mondd azt nekem: adj' Isten egészségére!

De a juhász, bár ámult-bámult, mégis csak azt mondta:

- Nem mondom addig, míg a királykisasszonyt nekem nem adják feleségül!

Erre a király nagy búsulásnak adta magát. Odább hajtatott a gyémánttóig, ott azt mondta:

- Látod ezt a gyémánttavat? Még ezt is neked adom, ezüsterdőt, aranyvárat, gyémánttavat – mind, mind neked adom, csak azt mondd nekem: adj' Isten egészségére!

Már akkor a juhásznak be kellett húyni a csillagszemét, hogy ne lásson. De mégis azt felelte csak:

- Nem, nem, nem mondom addig, míg a királykisasszonyt nekem nem adják feleségül!

Akkor a király már látta, hogy másként nem boldogul vele, hát megadta magát.

- No, nem bánom, hozzád adom hát a leányomat. De aztán mondd ám nekem igazán: adj' Isten egészségére!

- Mondom hát, hogyne mondanám, persze, hogy akkor mondom!

A király ennek nagyon megörült. Kihirdette, hogy örüljön az egész ország népsége, mert a királyleány férjhez megy. Örült is az egész ország népsége, hogy a királyleány, aki annyi királyfit kikoszorúzott, a csillagszemű juhászt mégis megszerette.

Tartottak aztán olyan nagy lakodalmat, hogy az egész országban mindenki ivott, táncolt, még a halálos beteg is.

De a király házában volt a legnagyobb vígság. A legjobb banda ott húzta, a legjobb ételeket ott főzték. Tengernép ült az asztalok körül, a jókedv a házfödelet emelgette. De amint a vőfély felhossa a torma disznófejet s tisztességesen elmondja:

*»A leves elfogyott, itt hozom a tormást,
Melynek erejétől csókolgatjuk egymást -«*

s a király maga elé vette a tálat, hogy szétossa mindenkinek a maga falatját, akkor egyszerre csak nagyot tüszent az erős tormaól.

- Adj' Isten egészségére! - kiáltott a juhász legelőször és a király úgy megörült rajta, hogy örömeben menten szörnyethalt.

Akkor a csillagszemű juhász lett a király. Igen jó király vált belőle. Sohasem terhelte népét még azzal sem, hogy kedvük ellenére jót kívánjanak neki. Mégis jót kívánt neki mindenki parancsolat nélkül is. Mert igen jó király volt, hát igen szerették.

Ilók és Mihók.

Hol volt, hol nem volt, hetedhétországon túl volt egy özvegyasszony és egy Mihók nevű boldogtalan fia. Egyszer azt mondja Mihók az anyjának:

- Édesanyókám, házasodhatnám.
- Kit vennél el, édes Mihókom?
- Ilókot, édesanyókám.
- Eredj, fiam, keresd meg.

Mihók elmegy az Ilókék házához s egy tűt kap ajándékba. Jövet megunta a kezében tartani s amint egy szénásszekeret ér, beszúrja a szénába. Megérkezik a szénásszekér s Mihók váltig keresi a lehányt szénában a tűt, de nem lelte meg. Erre elment haza az anyjához.

- Hol voltál, édes Mihókom?
- Ilóknál, édesanyókám.
- Mit vittél neki?
- Nem vittem semmit, adtak.
- Mit adtak?
- Egy tűt.
- Hadd lássam.
- Egy szekér szénába szúrtam, nem lelem sehol benne.
- Jaj, fiam, nem jól cselekedtél, a süvegedbe kellett volna szúrni.
- Máskor úgy teszek.

Megint azt mondja az anyjának:

- Édesanyókám, házasodhatnám.
- Kit vennél el, fiam?
- Ilókot, édesanyókám.
- Eredj, fiam, keresd meg.

Mihók elmegy leánynézni és kap ajándékba egy ekevasat. Hazamenet beleteszi a süvegébe. De nem akart megállni, hol jobbra, hol balra húzta le a süveget, a fejét is összeverte. Utoljára megrestelte Mihók s elhajította a sárba. Hazamegy üres kézzel.

- Hol voltál, fiam?
- Ilóknál, édesanyókám.
- Mit vittél neki?
- Nem vittem, adtak.
- Mit adtak?
- Egy ekevasat.
- Hadd lássam.

- A süvegembe szúrtam, de nem akart megállani és elhajítottam.
- Jaj, fiam, nem jól cselekedtél; a válladra kellett volna vetned s úgy hoznod haza.
- Máskor úgy teszek.

Megint elkezd Mihók:

- Édesanyókám, házasodhatnám.
- Kit vennél el, fiam?
- Ilókot, édesanyókám.
- Eredj, fiam, keresd meg.

Elmegy Mihók a leányos házhoz, kap ajándékba egy kis kutyát. Hazamenet a vállára veti és úgy viszi haza. A kutyának sehogyan sem tetszett az a hely. Mennél jobban nyomta oda, annál jobban fickándozott. Utoljára mardosni kezdte a vállát. Mihóknak fájt s eldobta.

- Hol voltál, fiam?
- Ilóknál, édesanyókám.
- Mit vittél neki?
- Nem vittem, adtak.
- Mit adtak?
- Egy kis kutyát.
- Hadd lássam.
- A vállamra vettem, de marta s eleresztettem.
- Jaj, fiam, nem jól cselekedtél. Egy madzagra kellett volna kötnöd, magad után húznod és szólíthatnod: Kucó, Kucó!
- Máskor úgy teszek.

Megint elkezd Mihók:

- Édesanyókám, házasodhatnám.
- Kit vennél el, fiam?
- Ilókot, édesanyókám.
- Eredj, fiam, keresd meg.

Elmegy Mihók Ilókékhöz és kap ajándékba egy oldal szalonnát. Jó erős madzagot köt rá, maga után vonszolva ballag hazafelé és minduntalan szólíthatja: Kucó, Kucó! A kutyák nem kérték sokáig magukat, az egész faluból rágyűltek a szalonnára s amíg Mihók hazaért, mind megették, csak az állacsontját hagyták meg, amelyikre a madzag volt kötve.

- Hol voltál, fiam?
- Ilóknál, édesanyókám.
- Mit vittél neki?
- Nem vittem, adtak egy nagy darab szalonnát, ezt a'.
- Hisz ez csak az állacsontja.
- Madzagra kötöttem, magam után húztam, talán megették a kutyák.

- Jaj, fiam, nem jól cselekedtél. A hátadra kellett volna vened, hazahoznod és a házban felakasztanod a füstre.

- Máskor úgy teszek.

Újra kezdi Mihók:

- Édesanyókám, házasodhatnám.

- Kit vennél el, fiam?

- Ilókot, édesanyókám.

- Eredj fiam, keresd meg.

Mihók ismét elment a leányos házhoz és kapott egy borjút. Kötelet hurkolt a nyakára, hátára vetette s akármennyit feszengett, kapálódzott, rugdosta, mégis hazavitte nagynehezen. Otthon felvonszolta a padlásra és felakasztotta a kakasülőre.

- Hol voltál, fiam?

- Ilóknál, édesanyókám.

- Mit vittél neki?

- Nem vittem, adtak egy borjút.

- Hol van? Nem látom.

- Hazahoztam a hátamon és felakasztottam a füstre.

- Jaj, édes fiam, nem jól tettél. Gyengén kellett volna körülkeríteni a nyakát kötéssel, szépen hazavezetni, a pajtába a jászol elé kötni és szénát vetni elébe.

- Máskor úgy teszek.

Ismét kezdi Mihók:

- Édesanyókám, házasodhatnám.

- Kit vennél el, fiam?

- Ilókot, édesanyókám.

- Eredj, fiam, keresd meg.

Mihók elmegy és odaadják neki a leányt. Mihók egy kötelet vet Ilók nyakába; vezeti hazafelé, szólítgatja: »No, Bocikám, ne, ne!« Hazaérve beköti a pajtába, szénát vet elébe, azután bereteszeli az ajtót és bemegy a házba.

- Hol voltál, fiam?

- Ilóknál, édesanyókám.

- Mit vittél neki?

- Nem vittem, ideadták Ilókot, hihihi!

- Hát hol van?

- Bekötöttem a pajtába.

- Jaj, fiam, nem jól tettél! Eredj hamar, cirógasd meg, vess szép szemeket rája és hozd be a házba.

Mihók el is ment mindjárt. A háznál valamennyi aprómarhának kivájta a szemét, a pajtába ment, megcirókálta Ilókot s ráhányta a szemeket. Ilók szegény azt gondolta, hogy csúfolódik vele. Megsokalta a tréfát, elszaladt haza.

Azalatt a násznép összegyűlt a lakodalomra, elment a vőlegénnyel a menyasszony után. Kibékítik Ilókot nagy bajjal és elviszik a vőlegényhez. Egybekelnek s máig is élnek, ha meg nem haltak.

Az egyszeri gyerek.

Mikor én olyan suhancgyerek voltam, egyszer mondja az édesapám, hogy fogjak be két ökröt, menjek az erdőre fáért. Befogom a két ökröt, elindulok az erdőre. Csak megyek, csak megyek az ökör előtt. De igen nagy volt a sár, egyszer beleragadt a fél csizmám, mezítláb maradtam. Húznám ki a csizmám a sárból, de biz az nem jött. Mit csináljak, mit csináljak? Hazaszaladtam egy emelőrúdért, azzal kifeszegtettem a csizmám a sárból. De míg az emelőrúdért jártam, úgy elment a két ökör a szekérrel, hogy se híre, se nyoma nem volt. Most már mitevő legyek? Ha hazamegyek, megnyúz az édesapám. Kaptam magam, bementem Váradra, beállottam szűrszabó-inasnak. A gazdám adott egy rongyos darócot, azt a nyakamba gabalyítottam, olyan úr voltam, hogy még... Másnap reggel azt mondja a gazdám:

- Fogd fel ezt a kosarat, öcsém, menjünk a piacra, vegyünk borsót ebédre.

Kimentünk a piacra, meg is vettünk mindent, de borsót mégis elfelejtettünk venni. Mikor hazaérünk, észreveszi a gazdám, hogy nincs borsó. Mingyárt mondja nekem:

- Eredj vissza, fiam, a piacra, elfelejtettünk borsót venni, végy te!

Vissza is mentem én, vettem is borsót, de nem találtam vele haza. Csak keresem, csak keresem a házunkat. Egyszer rámesteledik. No most már mit csináljak, hol háljak? Egyszer meglátok egy kis világot egy ház ablakában. Bementem a házba. Odabent egy vénasszony főzött puliszkát egy akkora fazékban, hogy három üst se tenne ki rajta. Én éhes voltam, mondom az asszonynak:

- Nénémasszony, adjon egy kis kását!

Az asszony mingyárt elibémtett egy tál gölödényt, úgy jóllaktam töltött káposztával, hogy még most is tele van a hasam korpaciberével.

Amint jóllaktam, lefeküdtem a kuckóba, behúztam magamat a darócomba. Egyszer jön haza a gazda nagyrészen a kocsmából. Az asszony kitálalja neki a puliszkát. Az ember meglát engem a kuckóban, hí, hogy menjek, egyem vele. Én már jól voltam lakva, nem akartam menni. De rám kiáltott, hogy majd így, meg amúgy, csak ne egyem! Az asztalhoz ültem hát. De biz énbelém nem fért egy falat se. - Be volt kötve a szűröm ujjá, mind abba eresztettem a puliszkát.

Mikor jóllakott az ember, felugrott, elkezdett táncolni. Engem is megfogott, hogy táncoljak vele. Táncoltunk, táncoltunk, egyszer kioldódott a darócom ujjá, elkezdett belőle potyogni a puliszka. Az ember felkapott egy botot és ütni akart. Jó, hogy el tudtam szaladni, mert nagyon végighegedült volna a hátamon.

Szaladtam, szaladtam, egyszer egy malomhoz értem. Kaptam magam, belefeküdtem a garatba. Amint ott fekszem, egyszer odajön három tolvaj egy lopott birkával. Ott megnyúzzák, elkezdenek tanakodni, hogy hová tegyék a bélit, hogy rá ne akadjanak. Az egyik azt találta ki, hogy a garatba kellene lökni. Mindjárt oda is hozta a garathoz. Én is megijedtem, hogy rám veti, elkiáltom magam:

- Rám ne lökje kend azt a böndőt!

Erre a három tolvaj megijedt, elszaladt, mind ott hagyták a sok birkahúst. A lármára a molnár-mester is felébredt, kijött, megdícsért, hogy elijesztettem a tolvajokat:

- No, öcsém, te derék gyerek vagy. Nem állnál be hozzám inasnak?

- Biz én beállok - mondom. Be is állottam mingyárt.

A gazdám adott kenyérebédre egy tojást. De bicskám nem volt, ideadta a szép csillagos nyelvű bicskáját is, hogy egyem vele. Eszegettem, eszegettem a tojást, egyszer beleejtettem a csillagos nyelvű bicskát. Most már hogy vegyem ki? Volt ott egy tizenhat öles lajtorja, azt beleeresztettem. De még az se érte el a fenekét, nem tudtam kivenni a bicskát. Megijedtem, hogy megver a molnár gazdám a szép bicskáért, elfutottam innen is.

Nyargaltam hegyen-völgyön, árkon-bokron keresztül, egyszer egy kis házhoz értem. Próbáltam bemenni az ajtaján, sehogy se fértem be, még búva sem. Próbáltam az ablakán, állva is könnyen bementem. Odabent éppen lakodalmaztak. Állott a lakzi ugyancsak, volt dínomdánom, lé meg lé elég volt, Duna, Tisza zsákban volt.

Alighogy bementem, mingyárt elibém állottak, hogy menjek a patikába jóféle sáfrányért. »Biz én nem megyek!« - Ott volt ez is¹, mindjárt fölönfogtam:

- Eredj, öcsém, a patikába jóféle sáfrányért. Itt van egy számár, ülj rá! De meg ne sarkantyúzd, mert acélkörme tüzet ad, taplóhasán végigfut, szalmadereka meggyullad, hólyagfeje kicsattan, mingyárt ló nélkül maradsz.

Felült hát a számárra. Míg ment, lassan ment; de jövet megsarkantyúzta, acélkörme tüzet adott, taplóhasán végigfutott, szalmadereka meggyulladt, hólyagfeje kicsattant, mingyárt ló nélkül maradt.

Erre mind elhányta a sáfrányt, bejött a lakodalomba. Ugyancsak elkezdte táncoltatni a szalmaderekú kisasszonyokat. A sarokban volt egy nagy sárgaleves zsák. Én váltig mondtam a fiúnak:

- Ne táncoltasd olyan nagyon azokat a szalmaderekú kisasszonyokat, mert a zabtaréjú sárgarézsarkantyúddal majd kirúgod a sárgaleves zsákot!

De ő nem hallgatott rá, csak forgatta, csak ugratta őket. Egyszer aztán csakugyan kirúgta a zsákot. No iszen volt drága multság! A sárga lé a számárnak csukló körméig se ért, ezt² meg majd elnyelte, majd belefűlt. Bele is fulladt volna, de én felszaladtam a padlásra, hoztam egy kétágú vashorgot, azt az orrába akasztottam, úgy húztam ki.

Aki nem hiszi, megnézheti, még most is ott van orrán a két lyuk, a horog helye.

¹ Egyik hallgató.

² Megint egy hallgatóra mutat.

Dalok.

Keresek virágot,
Pirosat, fehérét,
Bokrétára kötöm
S odaadom néked.

Nem is kívánok én
Érette egyebet,
Csakhogy, édesanyám,
Ölelj meg, csókolj meg!

Volnék én csak almafa,
Bezzeg meg lennék rakva
S ha öcsém a fa alatt,
Meg-megráznám magamat!

Volnék én csak kis madár,
Ki a fán dalolva jár,
Húgocskámnak ablakán
A legszebbet hallatnám!

Én a csárdást úgy kijárom,
Hat faluban sincsen párom;
Danolok is, ha kedvem van,
Hogy még a madár se jobban.

Húzza kelmed, ahogy tudja,
Ma van apám nevenapja;
Hadd forduljak kettőt-hármat,-
Üssem össze a bokámat!

Kis gazdasszony.

Tudok kötni, fonni, varrni,
Sütni és levest habarni,
Takarít'ni szépen, frissen,
S ha megsegít a jó Isten,
Jó gazdasszony leszek ám,
Éppen mint édesanyám!

A kis lovas.

Hophopp, hophopp, hopp!
Jaj, beh szép galopp!
Vágtass, vágtass, jó lovacskám,
A nagy utcán, a kis utcán.
Hophopp, hophopp, hopp!
Jaj, beh szép galopp!

Tipi, tapi, tapp!
Ejnye! hamarabb!
De hogy le vess, meg ne próbáld,
Szó, ami szó, jót ütök rád.
Tipi, tapi, tapp!
Ejnye! hamarabb!

Picsi, pácsi, pács!
Itt van a korbács!
Ha haragszom, olyat csattan,
Hogy a csikósé se jobban!
Picsi, pácsi, pács,
Itt van a korbács!

Hahó, hahó, ha!
Itt vagyok, mama!
Szénát, abrakot lovamnak,
Almát, kenyeret magamnak,
Hahó, hahó, ha!
Itt vagyok, mama!

Géza úrfi.

Géza úrfi lovagolna,
Azaz hogyha lova volna;
De ha ló nincs, van egy pálca,
Kapja magát, felül rája.
Most még sarkantyúja nincsen,
Ej, dehogy nincs, ád az Isten,
Ott a kréta, rajzol egy párt,
Ha eltörik, sem vall nagy kárt.
Korbácsa is van emellett,
Kenderből, hogy jobb se kellett!
Jó hajlós vessző a nyele,
Csakúgy csattint-pattint vele.
»Gyi fakó!« vágtatva megyen,
Tüskén-bokron, völgyön-hegyen;
De már ez nem tréfádolog,
Félreálljon, aki gyalog.

Póstalegény.

Póstalegény vagyok én,
Országúton járok én;
Hogyha sípom trombitál,
Még a herceg is kiáll.
Tra, ra, tra, ra,
Hej, haj, haj, la!

A sarkantyúm fényes nap,
Új lovam van minden nap;
Csattintok egy jó nagyot,
Ma itt vagyok, holnap ott.
Tra, ra, tra, ra,
Hej, haj, haj, la!

Pusztán, falun, városon,
Úgy várnak rám, mint otthon;
Póstamester az atyám,
Telerakja tarisznyám.
Tra, ra, tra, ra,
Hej, haj, haj, la!

Bölcsődalok.

Csitt, kicsi kedves, csitt, csitt, csitt!
Jó fiú légy, oh hallga kicsit!
Húnyd be szemed és húnyd be a szád,
Föl ne riaszd jó édesanyád.

Alszik anyád, hát te is aludy',
Úgy kicsi kedves, úgy, úgy, úgy!
Húnyja szemét már, jó a gyerek,
Én is elalszom majd veletek.

Egyszer egy időben
Bakonyi erdőben
Gilice nem alszik,
Sírása elhallszik.

Gilice megunja,
A szemét behúnyja,
Sírása nem hallszik,
Csöndesen elalszik.

Odamegy a szúnyog:
Haja haja! - dunnyog.
A tücsök is fujja:
Haja, haja, hujja!

A gyerek is csendes,
Haja, haja, kedves!

Csendesen, csendesen,
Haja, haja, kedvesem!
Aki nem sír, nem kiáltoz,
Annak angyal kis kertét hoz;
Lesz benne egy szép, de szép fa,
Minden ágon aranyalma.
Hát még mi lesz? Megmondom!
De ne sírj hát már, galambom.
Kis fészek meg kis madárka,
Kék a lába, zöld a szárnya,
S azt énekli csengő hangon:
Alugy', alugy', már galambom!
S a gyermek, ki hallja éppen,
A szemét behúnyja szépen,
Elalszik az énekszóra
S álmodik majd szépet róla.
Úgy lesz, úgy lesz, ha mondom,
Haja, haja, galambom!

A madár.

Pik, pak, pik, pak! Az ablaküvegen
Egy kis madár kopogtat szüntelen:
»Bocsássatok be, hull a hó,
A szél süvölt, s oly fagyhaló.
Ehetném, hogy majd meghalok,
Átfáztam, hogy majd megfagyok.
Nyissátok ki, jó emberek!«
Megszánták őt, s nyitottak ablakot;
Ott jó szállást és kenyeret kapott.
Az ablak közt sokáig vígan ült;
De amidőn az ég künn földerült,
Bús lett megint, s *pik, pak!* kopogtatott:
»Oh nyissatok, nyissatok ablakot!«
Megszánták őt, s megint felnyílt a zár,
És huss! vígan kirepült a madár.

A veréb és a ló.

Veréb:

Sok zabod van, jól is laktál, úgy látom;
Nem adnál-e nekem is, jó barátom;
Egy-két-három szemecske nem sokat tesz,
S neked ez még holnapra is elég lesz.

Ló:

Nem bánom hát, jer közel; a jászolban
Számodra is, számomra is, elég van.

A kis veréb odarepül s mindketten
Vígán esznek, vígan élnek békében.

De jön a nyár, zsibong a sok légy, dongó;
Csípésöktől alig nyughatik a ló.
Ám a veréb tudta, mi a becsület,
A lóról mind elfogdosta a legyet.

Egerecske.

»Te kis egér, mit csinálsz ott,
Hova viszed azt a cukrot?«

»Hadd vigyem el, kérlek szépen,
Négy fiacskám vagyon nékem.
Úgy sírnak-rínak szegények,
Igen nagyon ehethének.«

A jó asszony jót nevetett.
»Nem bánom hát elviheted;
Én is éppen gyermekimnek
A reggelit készítem meg.«

A gyermekek reggeliznek,
Kis egérkék sem éheznek.

Fiúcska és madárka.

»Kis fiúcska, szépen kérlek tégedet,
Ne jöjj közel, ne bántsd kicsiny fészkeket
Fészkemben, lásd, fiacskáim pihennek,
Ha közel jössz, szegények megijednek.«

Ő bizony hát nem megy oda, veszteg áll.
A madárka fiaihoz visszaszáll:
Befödözi szárnyaival édesen,
S azt csipegi: »Köszönöm, jó gyermekem!«

A gyermek és a számár.

Gyermek:

Jaj, te számár, jaj, te számár, be rút vagy!
Füled, mint két magas torony, olyan nagy.

Számár:

Legyen olyan, hagyd te azért békében,
Oka annak nem én vagyok egészen,
Füleimet nekem az Isten adta,
És hogy miért, ő azt legjobban tudja.

A két cica meg a hamis gyermek.

Egyszer két kis fehér cica
Kinn az utcán sétál vala,
S amint illik pajtásoknak,
Mulatoznak, játszadoznak.
Hát ím egyszer csak feléjek
Futni kezd egy hamis gyerek,
Hogy kergesse, megfoghassa,
Haza vigye, nyávogtassa.
Már előre nagyot kacag,
No hiszen lesz most hadd el hadd!
A két fehér cica fut,
De a gyerek jobban tud.
»Csúnya dolog
Mingyárt megfog!«
Szomorún az egyik így szól.
De a másik jobbat gondol:
»Fussunk ama gödör felé,
Hadd essék a hamis belé!
Amíg fölkel, tovább állunk,
Őkemének fittyet hányunk!«
Amint mondák, úgyis lett,
A gyermeknek megesett,
Kapott, mit nem keresett,
Leesett, beesett,
Be a gödör fenekére,
Megindult az orra vére,
Sírt-rítt, ahogy száján kifért,
Föl nem venném száz forintért.
A két cica ezalatt
Hahotával elszaladt.

A pulyka és a veréb.

Nagy garral felfuvalkodva,
Jár az udvaron a pulyka.
Összegagyog tarkát-barkát,
Kiterjeszti szárnyát, farkát,
Aztán magát
Illegeti,
Billegeti
S méreg eszi,
Mivel senki
Föl nem veszi.
A kutya annyit sem ad rá,
Hogy legalább megugatná.
De egy veréb
A sövényre száll,
Majd víg kedvvel
Odább szökdel,
És elébe áll,
És borsot tör orra alá,
Csiripelve így szól hozzá:
»Biz azt kend hiába fujja,
Szebb a páva, mint a pulyka!«
A pulykát ez szörnyen bántja,
Szárnyával a földet szántja;
Berzenkedik, puffaszkodik,
Neki-nekirugaszkodik.
De a veréb csak neveti
S újra visszamondja neki:
»Úgy volt, úgy van, úgy lesz biz' a,
Szebb a páva, mint a pulyka!«
A pulyka most már mit tegyen?
Dérrel-dúrral tovább megyen.
Összegagyog tarkát-barkát,
Kiterjeszti jobban farkát,
Aztán magát
Illegeti,
Billegeti
S egész udvar kineveti,
Mert ezalatt a kis kutya
A verébtől megtanulta
S mai napig is ugatja:
»Szebb a páva, mint a pulyka.«

A szél és a nap.

Egykor régen szél úrfival
Fogadott az öreg nap:
Egy vándor köpenyét melyik
Lophatná le hamarabb.

Jött a szél, s magát felfúván
Zúgott-búgott, s mint csak tudta,
A köpenyt úgy húzta, fútta.
Hát a vándor mit csinál?
Elébb ugyan félelmében
Ijedten kap fűhöz-fához,
De a köpenyt majd a vállhoz
Szorítgatva s odébb áll.

Mosolyog a jó öreg nap,
S hő sugárral, fényes-szépen
Megindul a tiszta égen,
Hát a vándor mit csinál?
Lassabban megy, meg is izzad,
A meleget alig állja.
Majd a köpenyt földhöz vágja,
S hogy pihenjen rajt', megáll.

Egykor régen így nyeré meg
Szél úrfit az öreg nap;
Többet ésszel, mint erővel.
Igy közel, úgy hamarabb.

A farkas és a szúnyogok.

Nyári meleg és üres has...
Haraguszik az éh farkas.
A szúnyogok le-leszállnak,
Muzsikálnak, uzsikálnak:
»Megtisztelnők, farkas uram,
Szép nótával, nagysás uram!«
»Nem kell, nem kell!« »Csak egy nótát,
Csak annyit ád, amennyit ád.«
»Menjetek el, nagy bőjtöm van!«
»Csak egy nótát, nagysás uram!«
»Jöjjetek majd Szent Andráskor.«³
»Nagysás uram, hiszen akkor
Kezdődik már az ünnepünk,
Magunknak sem hegedülünk.«

³ Azaz ősszel, mikor a szúnyogok már elpusztulnak.

Le-leszállnak, csak ott állnak,
Muzsikálnak, uzsikálnak.
Muzsikaszó és üres has...
Haraguszik az éh farkas.

A szarka és a gilice.

Egyszer a szarkához
Gilice betoppan:
»Taníts, hogy kell fészket rakni,
Te tudod legjobban.«
»Szívesen, hugocskám!«
Dolgozik már rajta:
»Csak így, csak úgy, csak, csak, csak,«
Mindegyre azt hajtja.
Szótlanul ott ülni
Gilice is restel,
Búgó hangján: »Túdom, tudom,«
Beszélgetni kezd el.
»Hát csináld, ha tudod!«
Szarka mond haraggal,
Félbe-szerbe hagyja dolgát
S elrepül azonnal.
Szarkáéhoz képest
Fészke gilicének
Ezért maradt csak egy darab -
Eddig tart az ének.

Krisztus és a madarak.

Krisztus urunk futott, bujkált,
Hideg földön, az erdön hált;
Üldözői ott sem hagyták,
Ott is meg-megriasztották.
Kis pacsirta pártját fogta,
Merre bujkál, meg nem mondta,
Sőt hította az üldözőket,
Hogy vezesse félre őket.
De a fürj, ahogy meglátja:
»Itt szalad!« mind azt kiáltja;
A bibic meg mindjárt pedzi,
»Búvik, búvik!« reá kezdi;
A galamb is búgja sorba:
»A bukorba, a bukorba!«

Megfogták a bokrok alján.
Szegény Krisztus arca halvány.
El is vitték kínhalálra,
Megfeszíteni keresztfára.
Kis pacsirta elkíséri,
Galamb, búbic, fürj csak nézi,
S nem búsul, hogy ezt okozta.
Krisztus őket megátkozta;
A fürjet, hogy fenn ne szálljon,
Csak vetés közt szaladgáljon.
A búbicet, meg ne álljon,
Réten káka közt bujkáljon.
A galambot, búban éljen,
Bokrok alatt keresgéljen.
A pacsirtát szívvel, szóval
Megáldotta ezer jóval:
Tudjon békén, fészken ülni,
Legmagasbban felrepülni,
Földre szállni, égbe kelni
S röptében is énekelni.

Kis tű kezd, farkas végzi.

Unja magát, rozsdásodik
Egy kis tű a fiókban;
Egyet gondol és elindul
Vándorolni világba.
Város végén találkozik
A hengergő tojással:
»Hova, hova, édes tűcském?«
»Vándorolni!« »Én is úgy,
Mert a gazdám, én rossz gazdám
Világ-vég'ig sem költ ki.«

Mennek, mennek; a kakas is
Útitársul szegődik,
Ő is unja gazdáját, mert
Egy esztendő óta már
Nem sok haszna, ette haszna
És aludta bére sincs.

Mennek, mennek; dél felé
Egy kiszáradott patakban
Meglátnak egy szegény rákot
A melegen kínlódn.
»Nem tartanál te is velünk?«
»Ej, dehogy nem, barátim!
Bárcsak estig be tudnátok
Fullasztani a vízbe.«

Mennek, mennek; délután
Egy leéteget legelőn
Ismét látnak, meglátnak egy
Deres csikót búsulni;
»Mit csinálsz itt?« »Hát ehetném,
S enném is, ha volna mit.«
»Jere velünk, jobb dolgod lesz!«
»Annyi mint az, nem bánom.«

Mennek, mennek; alkonyatban
Feléjük tart egy ökör.
»Honnét, hova?« »Megszöktem, mert
Fösvény gazdám kórón tart,
Fogadatok cimborának,
Jó szerencse fejében!«

Mennek, mennek; késő este
Beérnek egy erdőbe,
Az erdőnek közepében
Üres kunyhót találnak,
S a kunyhóba mind a hatan
Megszállanak éjjelre.
A tű mingyárt az ajtószeg
Kendőjébe szúródik;
Tojás bebú a tűzhelyen
A jó meleg hamuba;
Kakas büszkén, amint illik,
Felpattan az üllőre,
Rák igyekszik s belecsusszan
A vízzel telt cseberbe;
Deres csikó szép csendesen
Ajtó mellé húzódik;
Az ökör meg, úgy mint otthon,
Elnyúlik a pitvarban.
Csakhamar a fáradságtól
Mindnyájan elalusznak.

Éjfélkor a házigazda,
A vén farkas, hazajő;
Ámde gyorsan visszaugrik,
Hogy belépett a kapun.
»Teremtette! idegen bűz
Csapta meg az orromat,
Nézzétek meg, jó fiaim,
Mi van ott benn a házban!«
A nagyobbik meg is indul,
El is megy a pitvarig,
Próbálgatja, tapogatja,
Be-beüti az orrát,
De ez a bűz, idegen bűz
Facsargatja iszonyún.
»Jere te is, édes öcsém,

Ne félj semmit, menj elől,
Ifjú vagy, az ifjú ember
Szükséges, hogy próbáljon.«
Elindul a középső is,
Be is megy a pitvarba,
De nem soká ismét kijő
Sebesebben, mint bement.
»Jer, kis öcsém, ne félj semmit,
Menjünk együtt, követlek.«

Elindul a legkisebb is,
Meg sem áll a pitvarban,
Hanem bemegy a szobába,
S gyertyát akar gyújtani.
Az ujjával, kéngyertyával
Piszkálgat a hamuban,
De a tojás fogja magát,
Szembe lövi mérgesen.
»Az Istenért!« egy kis vízért
Nekiront a csebernek,
Hát ott a rák ollójával
Összevágja a kezét.
Törülközni, bekötözni
Odafut a kendőhöz,
Ott meg a tű hegybe fordul
És megszúrja hirtelen.
Szaladna most, szalad is már
Ahogy lehet kifelé,
Ott a csikó úgy megrúgja,
Hogy az ajtón kiheppen,
Kinn is csak egy kissé nyugszik:
Mert fölébred az ökör,
Jól nekidöf és bundástul
Kihányja az udvarra.
Lárma támad, szörnyű lárma,
Hangzik bele az erdő;
Az ökör bög, csikó nyerít,
Kukorékol a kakas.
Uccu neki, vesd el magad,
Szaladnak a farkasok,
Legjobban fut, legelől fut
A legkisebbik, legbátrabb;
Míg a világ, széles világ,
Ilyen futás nem történt.
»Megálljatok! - kiált a vén -
Ne legyetek oly gyávák.
Hát mi történt benn a házban,
Teremtette, mi történt?!«

Egyik sem szól, csak futtában
A legkisebb nyöszörgi:

»Jaj, jaj, ne kérdezd,
Puskás lő puskával,
Banya szúr tűjével,
Szabó vág ollóval,
Fölvesznek lapátra,
Löknek vasvillával,
Mégis a padlásról
Mind csak azt kiáltják:
»Add feljebb krikiki!
Hadd üsse krikiki!
Jaj, jaj, ne kérdezd!«

»No, ha úgy van, hát csak fussunk!«
Meg sem állnak másnap is,
Nem is térnek vissza többé
Soha a kis kunyhóba.

Nem is mernek építeni
Más erdőben sem kunyhót.
Azóta él szegény farkas
Kinn a szabad ég alatt,
Azóta nincs a jámbornak
Csendes meleg szobája.
Ki nem hiszi, kérdezze meg
Magától a farkastól.

A tyúk és a farkasverem.

Egyszer egy kicsiny tyúk kapirgál, kapirgál,
Hát a házfödélről kövecs hull fejére;
Erre úgy megijed, hogy elkezd szaladni.
»Tyúk koma, tyúk koma, hova oly sietve?«
Kérdi a kakas, de még neki sem áll meg;
Mind csak azt kiáltja: »Jaj, jaj, jaj!
Égszakadás, földindulás,
A fejemen egy koppanás!
Szaladj te is pajtás,
Szaladj te is pajtás!«

Kakas is megijed, együtt tart a tyúkkal,
S amint így szaladnak, kérdi tőlük a nyúl:
»Hova, hova futtok?« »Kérdezd meg a tyúktól!«
Ez pedig kiáltja: »Jaj, jaj, jaj!
Égszakadás, földindulás,
A fejemen egy koppanás!
Szaladj te is pajtás,
Szaladj te is pajtás!«

A nyúl is megijed s együtt mind a hárman,
Amint így szaladnak, kérdi tőlük az őz,
Azután a róka, végtére a farkas:
»Hova, hova futtok?« »Kérdezd meg a tyúktól!«
Ez pedig kiáltja: »Jaj, jaj, jaj!
Égszakadás, földindulás!
A fejemen egy koppanás!
Szaladj te is pajtás,
Szaladj te is pajtás!«

Az őz is megijed, a róka is megijed,
Farkas is megijed, hatan futnak együtt,
S elérnek estére rengeteg erdőbe;
Ott is csak szaladnak tüskén, bokron, árkon
Előre, előre, se' látnak, se' hallnak,
S mind a hat belehull a farkasverembe.
De egyik sem bánja, nem kell már szaladni,
Legalább pihennek, elalusznak szépen.

Virradóra kelve búra fordul kedvök,
Nem lehet kimenni, élelmet keresni,
Ehetnék mindegyik, kiváltkép a farkas.
»Mondanék én egyet, kettő lesz belőle!«
Így beszél a farkas. »Halljuk!« mond a róka.
»Bizony csak azt mondom: akinek közöttünk
A neve legrútabb, együk meg ebédre.«
Mindegyik rámondja: »Jó lesz biz' a, jó lesz!«
Feláll hát a farkas s elkezd így ítélni:

»Farkas-barkas, az is szép,
Róka-bóka, az is szép,
Őzem-bőzem, az is szép,
Nyúlam-búlam az is szép,
Kakas-bakas, az is szép,
Tyúkom-búkom, jaj be rút!«

Megették a tyúkot, de biz meg se kottyant,
Elfűtta hát újra nótáját a farkas;
Kakast is megették s elaludtak szépen.
Virradóra kelve ismét csak búsulnak,
Nem lehet kimenni, élelmet keresni.
»Most is csak azt mondom, - így beszél a farkas,
Még egyszer azt mondom, akinek közöttünk
A neve legrútabb, együk meg ebédre.«
Mindegyik rámondja: »Jó lesz biz' a, jó lesz!«
Feláll hát a farkas s elkezd így ítélni:
»Farkas-barkas, az is szép,
Őzem-bőzem, az is szép,
Nyúlam-búlam, jaj be rút!«

Megették a nyulat, másnap meg az őzet.
Földre heveredtek, elaludt a farkas,
Nem alszik a róka, így is, úgy is próbál,
Jaj de nincs mit tenni, nem lehet kimenni.

Fejét megvakarja, leereszti farkát,
Gondolja magában: rám jó a sor holnap,
Jobb lesz megelőzni valami szép módon,
Azért még sötétben rákezd a nótát:
»Róka-bóka, az is szép,
Farkas-barkas, jaj be rút!«
Enné már a farkast, farkas is fölébred:
»Nem úgy van a nóta, másképp van a nóta,
Így van az a nóta.« S megette a rókát.

Egyedül a farkas a farkasveremben,
Már hiába tudja legjobban a nótát,
Kurta lett a nóta, elfogyott a nóta,
De azért csak fujja, fujja ordítózva,
Reggel, este, éjjel, délre, vacsorára,
Mai nap is hallszik rengeteg erdőben.